

grener. Ved siden av dette anbefaler det fortsatt statlig kontroll, endog i økt omfang. Det endelige mål er ikke doktriner sosialisme, men en form for statskontrollert privat initiativ, det profittmotiv i stor utstrekning blir bevart, men isteden blir regulert etter samfundets interesser. Og staten må gå utover det private initiativ for å sikre full sysselsetting. Den offentlige overtagelse av produksjonsmidlene blir nå fremsatt i form av en offentlig korporasjon (bolag, samlag) der arbeiderne er representert i styret. Når fagforeningene nå krever kontroll snarere enn eiendom, så er det fordi de vil ha "industristyrer" med representanter fra arbeidsgivere og arbeidere, men der også folket har sine representanter. Industristyrene skal være ledet av formenn som er utnevnt av og ansvarlige overfor staten. På toppen av det hele bør det sitte et "nasjonalt industriråd", sammensatt av menn fra alle menn fra industrielle og økonomiske felter. Uttrykket er vagt, men det får stå for hva det er. Sysselsettingen er det store problem. Enkelte nøkkelindustrier må overtas av staten, først og fremst kull og transport. Dessuten må det være sterk kontroll med investeringer og med bank og kreditt-politikken. De store industrisammenslutningene skal også tvinges til å arbeide ekspansivt i stedet for restriktivt. Varene skal fremstilles i stadig rikeligere mengder og til stadig rimeligere priser eftersom den videnskabelige forskning gjør sine fremskritt.

I det hele tatt er det foreslåtte industriråd et utslag av den fagforenings politikken som har vært drevet i mange år nå, og som går ut på at arbeiderne skal tilpasse seg til kapitalismen. Den øvrige delen av programmet er fagforeningens svar på den statskontrollerte kapitalisme som særlig lord Keynes og Sir William Beveridge er gått inn for, hver på sin måte. Lord Keynes vil ha en utstrakt "kollaktivisme", men ingen sosialisme, og Sir William vil ha industrielt selvstyre, en art laugsystem i stor målestokk. Fagforeningene vakler, men går hovedsakelig inn for Lord Keynes ideer."

Noe til venstre for de moderate konservative står de liberale hvis sentrale navn er Sir William Beveridge. Han foreslår "et liberalt parti med et radikalt program" Det vil si et "frigjøringsprogram, en politikk som kan tillate de velsignelser organisasjonen gir samfundet, og samtidig tilgodese det private tiltak."

Vi har allerede vært inne på Beveridgeplanen som søker å virkelig gjøre dette programmet. Vanskelighetene for de liberale ligger ikke minst i at de savner ledere - Sir William alene kan ikke rå bot på denne mangelen.

Når en ser på kommunistenes fremmarsj i de kontinentale land i løpet av krigen, må en bli forbauset over deres svake stilling i England. Riktignok har de nesten firedobbelte sitt medlemstall fra 1939 til idag, men ennå er det ikke mere enn ca. 50000. Grunnen til dette ligger i de engelske arbeideres konservatisme. Bl. a. er det religiøse innslag meget sterkt. Kommunistene utfoldar imidlertid en meget sterk aktivitet og vil nok ved de kommende valg vite å sikre sig flere plasser i parlamentet enn den ene de har. (Bill Gallacher)

1 av 600 gir neppe noe riktig bilde av stemningen i England idag. Kommunismen er det best organiserte av alle de politiske partier og driver en iheldig propaganda ledet av Harry Pollitt og særlig rettet til ungdommen.

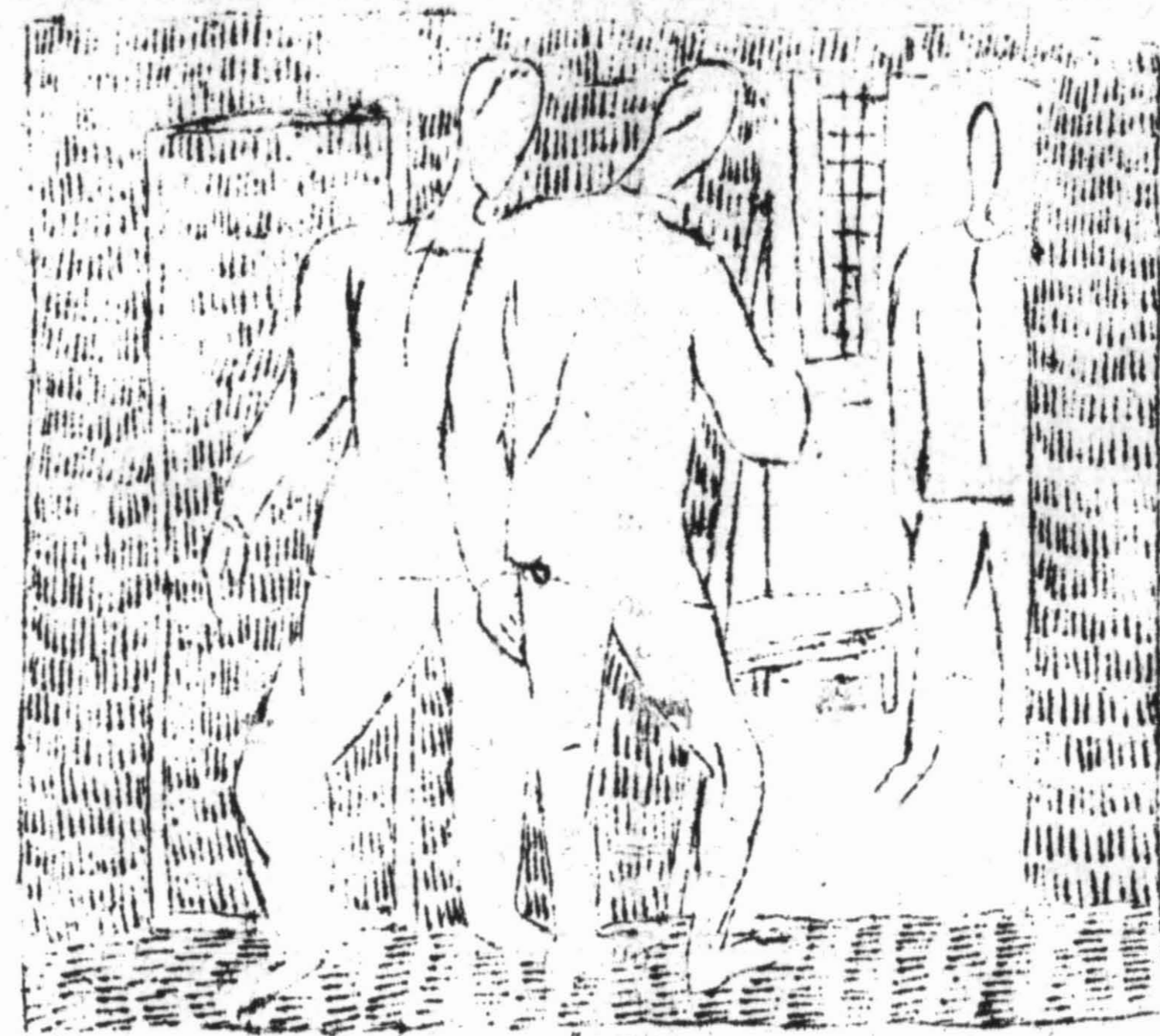
Ved den siste partikongressen var deltagerenes gjennomsnittsalder forøvrig ikke mere enn 32 1/2 år.

VÆR FORSIKTIG+ SEND AVISEN VIDERE NÅR DU HAR LÆST DEN.

TIDENS TANKER

Nr. 5. Årg. 1.

7. mars. 1945.

Mappe 4.
Ekspl. 4.
Dato 7.3.-45
A 15266/45.
Lnr. 6345

Det sitter mange idag og venter på å bli forhørt. Hva går de til? Vi kan tenke oss det. Vi kan se situasjonen for oss. Men vi kan aldri helt ut forstå hvor skjebnessvangert det er uten at vi selv har hørt skritt nærme sig, har hørt døren gå opp - for oss - sett dem stå utenfor - og vist at nu skjer det. Dette har ikke hendt et fåtall mennesker. Det har hendt og hender tusener. I alle land, hver time. Lyden av skritt i ganger - dører som åpnes og lukkes - lyden av skritt igjen - kvinner og menn som føres ut. Vi glemmer det ikke, vi som er utenfor heller. Og det hender oss kanskje at vi en sen aften på vei hjem til oss selv møtes med alle de tusener av rasker som lister sig ut fra de tyske konsentrasjonsleirer verden over. Vi hører vår bror, vår søster, vår far, vår mor, vår venn eller venninde. Vi hører alle dem som kalles de beste i landet. Vi hører store mennesker og ganske alminnelige mennesker. Deres tanker søker i natten etter fred, etter rettferd og frihet. I denne søken forenes kunstnere, vitenskapsmenn, borgere og proleterer. De finner ikke hva de søker. Vi som går ute og er på vei hjem, vi sender dem et løfte. Det er alt vi kan. Det er ikke meget, men dette løftet bærer fremtiden i sig. Vi lover dem å kjempe til freden, rettferden og friheten er der. Vi lover å sette alt inn. Stort eller lite, det kan brukes i kampen. Det kreves av oss. Det er alle de tusener av tanker fra dem som er sperret inne som krever det. Og vi møter kravet glade og med visshet om seier. Hensynet til landet og til de innesperrede må gå foran alt. La oss ta vår tårn, aldri stille oss uvillige til å hjelpe - i stort eller smått. På den måten kan vi holde vårt løfte.

SANNHETEN OM KINA.

Artikkel i "The New Statesman and Nation"

Stillehavskrigen blir diskutert som en krig, der Amerika og England sloss mot Japan. Det faktum at krigen begynte med japanernes invasjon i Kina blir ikke pientert lenger. Det er nå lenge siden. Men Kina hører riktignok fremdeles til "de fire store", og i det lange løp vil det nok vise sig at det er riktig, for Japan kan ikke bli slått uten samarbeid mellom Amerika, England og Kina. Heller ikke kan det bli en varig og effektiv avgjørelse i Det fjerne Osten, hvis ikke Kina blir brennpunktet, eller kanskje heller centrum for denne avgjørelsen. Det å glede sig over Amerikas landstigning på Filippinerne og å glemme den samtidige fremgang i Central-Kina er å ignorere de langsiktige militære og politiske realiteter. De japanske hærene, som bruker en truende fart under frammarsjen gjennom Kwilin, har vunnet fast kontroll over mesteparten av Peking-Canton-jernbanen. De håper å kunne oprette en rute til lands, som forbinder deres hærer i Kina med deres erobringer i Syd-øst Asia. I mellomtiden har de tatt fra Chungking all kontakt med vesten, bortsett fra de lange og begrensede linjer fra U.S.S.R. og den vanskelige og farlige luftruten over Himalaya. Den japanske hæren i Kina er ikke avhengig av forsyninger fra Japan, den kunde få forsvinger fra Fransjuriet, om Tokio var i de alliertes hender. En forstår da at amerikanerne har gjort det fornuftige og riktige, når de har bygget flybasser og aerodromer i Central-Kina og når de forsøker å lette det psykologiske og militære presset på Chungking gjennom general Stillwells offensiv i Yunan. Idag har de vært nødt til å ødelagge sine aerodromer i Central Kina og kalde general Stillwell til andre plikter.

Roosevelt sier at det er personlige varsler mellom generalen og Chiang-Kai-shek. Disse er virkelige nok, generalens trøtte handlet om alvorlige politiske spørsmål. Amerikanerne ønsker aktiviteten i Chungking. De har allerede fordret at regjeringen ser til at lend-and-lease-materialet ikke faller i tvilsomme hender, og de ønsker å gjenopprette Kina som en kjempende alliert ved å overtale Kuomintang til å slå en strek over konflikten med de kommunistiske hærene i nord. Hvis ikke generalissimo søker ny kontakt med de kinesiske massene, er Amerika redd for at quisling-elementene skal feire triumfer.

Chungkingregjeringens posisjon er alvorlig. For første gang på syv ånge har den sarlige utstyrte og underernærte kinesiske hæren sluttet med å motsette sig den japanske offensiv. Kinesisk moral har aldri vært så høy som den gangen Kina kjempet alene og britere og amerikanere fremdeles forsynte Japan med ammunisjon. De betyde ligste slagene mot kinesisk moral var den amerikanske ulykken ved Pearl Harbour og det britiske nederlag i Singapore. Utsikten til å bli forenet med to store vestlige allierte hadde lytt som et løfte om reddning for det hårdt prøvede kinesiske folk. Men det som hendte var at Japan fikk bedre tak og tok fra Kina Burmaen, som var symbol på enigheten med England. Siden da har det stadig gått dårligere og dårligere med det begynnende kinesiske demokratiet og det nyskapte kinesiske samholdet som Kinas venner i Vesten har hilset velkommen med litt for stor optimisme. Hungersnøden har herjet Kina, korrupsjon og pengepusing hører med til samfundets skyggesider. Chungking har ikke kunnet overvinne dette. Og inflasjonen har ført til priser som er 200 ganger så høy som for 12 måneder siden. De som organiserer hjelp til Kina, har lenge klaget over at pund sterling ikke var verd mer enn trepence. Men denne absurditeten er nå borte, og det sørges for at pengestøtten kommer i de rette hender og virkelig nyttes til innkjøp av medisiner og andre nødvendighetsartikler som Kina trenger. Transportsystemet i Kina er gått helt i stykker. Valutaen er brutt helt sammen. Hæren graver ikke å møte japanerne med motstand, for første gang setter japanes fremgang chungkingregjeringen i fare. Generalissimo har dominert den kinesiske scenen slik at det i utlandet f.eks. i

England bare er de få personer som studerer Kina, som vet at han står i spissen for og kontrollerer et blandet og ikke meget liberalt kabinett. H.B. Kung, Chian Kai-sheks svoger, representerer bankinteressene og er ikke alltid enig med andre forretningsmenn i regjeringer. General Ho Ying-chin krigsministeren, hadde den fordel at han hadde tyske militære rådgivere, og han har aldri vært noen overbevisende demokrat. De to Chen-brødrene, som har et mektig hjemmelig politi i ryggen, øver stor innflytelse i det intellektuelle livet i Kina og kontrollerer universitetene. Madame Chiang Kai-sheks bror, T. V. Spong, den dyktigste av hele Spongfamilien, residerer nå i Chungking. Men hans liberal stemme høres ikke lenger. Madame Sun Yat-sen er også taus. I det hele tatt er det flere av de beste menn, som representerer Kinas gode tradisjoner, som har mistet sin politiske innflytelse i det siste.

Det er ikke helt klart enda hvordan Vhiang Kai-shek, som er sertrum og bolverk for den kinesiske morstand, vil styrke sin regjering overfor den voksende japanske faren og moralens sammenbrudd, som er det naturlige resultat av nederlag og inflasjon og administrativ udyktighet. Det er vanskelig å profetere noe. Situasjoner som virker utholdelige kan vare i mange år i Kina, og svære kriser forlenges til det blir vanetilstand. Men vi kan poientere forskjellige fakta. Det er f.eks. nødvendig med en ny utvikling i forbindelse mellom Chungking og de kommunistiske hærene i Nord-Kina.

De såkalte kommunistene okkuperer idag et stort territorium av Nord-Kina, avskåret fra resten av landet ved fjellvegger, ørkener og en halv mil. av Chungkings beste soldater. Vi har hørt svært lite om disse grensedistriktene i de siste tre årene. Men i det siste er censuren og forbudet mot disse kommunistiske grensetraktene brutt sammen, og endel amerikanske og engelske journalister har trent sig inn i Yenan, og deres artikler fra disse områder er offentliggjort i New York Times. De forteller at "de kinesiske kommunister er bonde-radikalere som forsøker å praktisere demokratiet". Og disse distriktene, som vel er fattige og karrige, blir godt og ærlig administrert. En jordreform har fridd bonden fra den kjempgjelden han befant sig i. Hæren er veldisiplinert og utstyrt med dels japanske våpen, - bytte etter heldige kamper, - dels med lokalt fabrikerte våpen. De beskriver denne hærens ledelse som fornuftige menn, ivrige etter å nedkjempe den felles fienden og derfor ivrige etter å komme i kontakt med Generalissimo, - de forsvar og anerkjenner nemlig betydningen av hans ledelse.

Kuomintang er redd for kommunistene, / bankkretser og finansfolk puster ild i glørne, og det gamle byråkratiet, som hater forandring, nærer også frykten. Alle korrupte er redd, og undre nasjonalistiske kinesere er mistenksomme overfor Moskva og heller mer til facismen enn til demokrati. Den dypeste forskjellen mellom regjeringen i Chungking og kommunistene ligger i det sosiale synet. I det siste er det gjort anstrengelser for å bygge bro over kliften. Den militære og økonomiske situasjon er for alvorlig for Chiang Kai-shek til at han har råd til å la de store kinesiske resurser i kommunistleirene gå til spille. Dr. Wang-Shih-chieh har forsøkt å komme i kontakt med de kommunistiske hærene, og skjønt en ikke har hørt om noe resultat, er selve gesten meget betydningsfull. Like viktig var en stor og velskrevet artikkel i Chungkings største og mest selvstendige avis "Ta Kung Pao" om forholdene i grensedistriktene. Hvis Chiang Kai-shek ønsker å bringe nytt liv inn i Kinas moral og styrke landets evne til motstand må han henvende sig til kommunistene. Men selvsagt vil de reaksjonære omgivelsene motsette sig dette av all makt. Kinas statsmannsklækt står overfor en viktig prøve. For vil han søke kontakt med kommunistene, må han vende det døve øre til sin regjering og overvinne brødrene Chens opposisjon, og det er dem som kontrollerer Kuomintangens maskineriet.

Chiang har imidlertid den aller beste grunn til å søke allianse til venstre. Regjeringstroppene kjemper ikke lenger, og japanerne går frem. Og skal amerikanerne klare å overvinne Japan, må Kina samarbeide med Ame-

rika. Og amerikanerne arbeider under høytrykk for å få alliansen i stand. Nå ønsker i grunnen hverken briterne eller amerikanerne å samarbeide med folkelige guerillatropper, men når nå disse bekjemper den samme fienden som de selv gjør, har de da noe annet alternativ?

ØKONOMISKE OG FINANSIELLE OVERENSKOMSTER MELLOM DE FORENTE NASJONER

Den anglo-amerikanske karibiske kommisjon ble opprettet av den britiske og amerikanske regjering i mars 1942. Den skulde være rådgiver når det gjaldt sosiale og økonomiske problemer i det karibiske område. De to regjeringene ble enige om at de karibiske problemer skulde betraktes mer som regionalproblemer enn som lokalproblemer. Kommisjonen fungerte både som en samlet internasjonal kommisjon og som to adskilte seksjoner, en britisk og en amerikansk. - Kommisjonen var etablert et karibisk undersøkelses-råd som består av videnskapelige og tekniske eksperter. Rådet skal overvåke behovene og spre opplysninger om resultatene av undersøkelser og inspeksjoner. Storbritannia, Amerika og Holland har medlemmer i rådet. Hollands medlemskap beviser at de to store maktene foretrekker samarbeid med de andre nasjonene, - i dette tilfelle er jo kommisjonen et britisk-amerikansk foretak, men allikevel har de spurt Holland om det vil være med. - Kommisjonen skal være rådgivende. Den skal undersøke å gi råd om a) de øyeblikkelige problemene, som en krig skaper og b) de langsiktige problemene ang. sosial og økonomisk utvikling, basert på forbedret effektivitet, utvikling av handel og kommunikasjoner i de karibiske territorier og mellom dem og de ikke-karibiske områdene, forbedring av bosteder og den offentlige sunnhetstilstand, en utvidet undervisning for skoleungdommen. Kommisjonen har alltså et vidt arbeidstelt og er villig til å støtte alle de planer som all fore ligger på disse områder.

De forente nasjoners konferanse ang matforsyninger og jordbruk, ble holdt i Hot Springs, USA 1943, og det var delegerte fra 44 land tilstede der. Hensikten var å undersøke å få et overblikk over mat- og jordbruksituasjonen, sett fra alle synsvinkler og gi de respektive landenes regjeringer beskjed.

Det ble foreslått at de representerte landene skulde anerkjenne sine forpliktelser overfor sitt eget folk og overfor hverandre, når det gjaldt å heve levestandarden og ernæringsforholdene, og å forbedre jordbruksproduksjonens effektivitet og å samarbeide med hverandre for å nå disse målene. Videre ble det besluttet å opprette en permanent organisasjon: Interim-kommisjonen for matforsyninger og jordbruk, som skulde planlegge en slik permanent organisasjon, ble etablert på Hot Springs. - Organisasjonens mål blir: a) å heve ernærings- og levestandarden blandt verdens folk, b) å sikre forbedringer i jordbruksproduksjonen og fordelingen av produktene, c) å bedre forholdene for bondebefolkningen, d) å medvirke til en utvidet verdensøkonomi. Budgettet det første året anslåes til 2 500 000 amerikanske dollars. USA skal yte 25% av summen, England 15, Sovjet 8, Kina 6,5, Fr.rike 5,69, Canada 5,06, India 4,25, Brazil 3,46, Australia 3,3, og S. Afrika 2,31%.

Den belgisk-luxembourgsk-nederlandsk valuta-overenskomst ble undertegnet av Belgias, Luxembourgs og Hollands regjeringer oktober ifjor. Det er meningen å utvide handelen mellom de tre landene i etterkrigstiden, - og også mellom deres kolonier. Videre skal grunnlaget for en mer omfattende økonomisk overenskomst forberedes. Disse landene har funnet ut at det vil være hensiktsmessig med en stabilisert valuta: før krigen ble 1 gylden vekslet med 16.52 belgiske francs, og den kursen skal innføres igjen, - videre inneholder overenskomsten planer for den gjensidige handel og for penge-

politikken og den økonomiske politikken. Overenskomsten hindrer ikke de kontraherende parter i å delta i andre internasjonale valuta-stabiliseringsplaner, og undertegnernes innbyr andre stater til å delta i overenskomsten som skal gjelde foreløpig til 1 januar 1949.

Belgisk-Luxembourgsk-nederlandsk toll-union. De tre landenes offisielle informasjonstjeneste opplyste 5 mars 1944 at forhandlingene ang. det økonomiske samarbeide etter befrielsen var i full gang. Hovedhensikten er å undersøke mulighetene for en toll-union dem i mellom. For øyeblikket overveies en provisorisk overenskomst, begrenset til den første hjelpeperioden. Men det er meningen å slå inn på en vei som kan føre til en permanent overenskomst.

De forente nasjoners penge- og finans-konferanse ble holdt i juli 1944 i Bretton Woods, USA med delagere fra 44 land. Resultaten av konferansen kan uttrykkes i følgende overenskomst: "Denne konferansen som representerer nesten alle verdens folk, har studert den internasjonale penge- og finans-situasjon og slike økonomiske spørsmål som er viktige for fred og velstand. Konferansen er blitt enig om hvilke problemer som trenger oppmerksomhet, om midlene og forholdsreglene som må tas og de formene som er nødvendige for internasjonalt samarbeid og internasjonal organisasjon. Overenskomsten er enestående i de økonomiske forbindelsens historie."

Konferansens endelige planer for et internasjonalt kapitalfond:

- a) Det internasjonale kapitalfondet skal fremme internasjonalt penge-samarbeid ved hjelp av en permanent institusjon for rådslagning og samarbeid for de internasjonale penge-problemene. Det vil fremme valutastabilisering og lette ekspansjonen og den balanserte veksten i den intern. handel.
- b) Gjenoppbyggingsbanken skal sørge for å øke de internasjonale investeringer som trengs til gjenoppbyggingen. Banken skal låne ut penger, enten ved direkte lån eller ved å garantere lån, som oppnår ved private investeringer via de almindelige kanaler. Disse to institusjoner skal settes ut i livet når overenskomsten er undertegnet av regjeringene.

Anglo-amerikansk olje-overenskomst 8 aug. ble en olje-avtale mellom S. Britannia og USA undertegnet. Avtalen omfatter visse hovedprinsipper om den internasjonale oljehandelen i den hensikt å sikre alle fredelige land tilstrekkelig olje til rettferdig pris. Avtalen har tre måneders oppsigelse fra hver regjering og er en forberedelse til forhandlingene om mangesidige avtale, som forhåpentlig alle produsent- og konsumentlandene vil undertegne i sin tid. S. Britannia og USA er enige om å søke samarbeid med andre interesserte land i oljespørsmålet.

Internasjonale Gummidiskusjoner er blitt holdt i London i høst. S. Britannia, USA og Holland deltok. Det ble laget en oversikt over gummisituasjonen og over de problemer som melder sig i forbindelse med gummisituasjonen. I diskusjonens løp fant forhandlerne frem til en overenskomst for fremtidens gummipolitikk. Regjeringene fant ut at disse gummiproblemene var felles for dem alle tre og de vedtok et studieprogram i første omgang og besluttet der- nest å komme sammen i nær fremtid for å ta opp igjen gummidiskusjonen.

De forente nasjoners shipping-avtale. Representanter fra regjeringene møttes i London ifjor for å diskutere tonnasjesituasjonen for dagen og for etterkrigsperioden. Den belgiske, kanadiske, hollandske, polske, norske, engelske og amerikanske regjering erklærte at de ser det som et felles ansvar å sørge for skib til alle militære oppgaver som slutfasen i den europeiske og i den japanske krigen stiller. De vil stille tonnasje til disp. for hjelpen og forsyninger til de befriete områder. Så snart som mulig skal fortsatte diskusjoner holdes, og de avtaler som treffes skal gjelde i 6 mnd. etter at fiendtlighetene i Europa og det fjærne østen opphører.

En transport-utrustningskomitee er blitt dannet i høst. The Combined Production and Resources Board har tatt initiativet til denne komiteen, som skal undersøke behovet for transportmidler ved jernbaner, havner og kanaler i de

befridde områdene under hjelpeperiodene. Denne komiteen vil samarbeide med de respektive landene og med UNRRA. En kan kanskje av og til se pessimistisk på det internasjonale samarbeid etter krigen. Interessekonfliktene og egoismen gjør det vanskelig å skape noen internasjonal harmoni. Men en har lov til å glede sig over de mellomfolkelige lysglimtene, en ser. Og alle disse internasjonale overenskomstene og avtalene er lysglimt, selv om en ikke må være så blåøyet og naiv at en tror fe blir helt effektive og positive. Vegen frem til internasjonalsismens blå blomst er trang og kronglete, og det blir sikkert mange sammenstøt før en når målet, men grunnlaget er der i alle fall, og den mellomfolkelige byggingen kan reises med goodwill fra alle parter.

KRIGSOVERSIKT PR. 3/3 1945

På alliert hold uttales at offensiven i vest er det største og mest konsentrerte angrepet de allierte noensinde har rettet mot fienden, og at det er innledningen til storslaget som skal knuse naziveldet. von Rundstedts siste hap om å stabilisere vestfronten er ute, og han som alle andre vet at tapet av Rhinen, Tysklands livslinje, umiddelbart må følges av sammenbruddet. Eisenhowers tropper står foran Rhinen, og offensiven vil fortsette til målet er nådd. Det tyske forsvar er ute av stand til å gjøre strategiske motangrep, det er nødt til å innskrenke sig til "statiske avvergningskamper som er en slagen hær's dødskamp. Først i uken tok 9. amerikanske arme det viktige knutepunktet Erkeleng NO for Linnich og rykket videre østover, inntok München-Gladbach og har nådd Rhinen to steder syd for Düsseldorf. Sudost for Düsseldorf er byen Neuss erobret. Dessuten er de viktige tyske byene Krefeld, Viersen og Gladbachs tvillingby Rheydt inntatt. Kanadierne lengst nord har også hatt god fremgang. Kalkar er ranset for tyskere og kanadierne kjemper sig sydover langsmed Rhinen og det er nå bare 10 km. igjen mellom dem og 9. arme. - Amerikanernes fremstøt til Rhinen har skåret de tyske styrker i to. 5 tyske divisjoner er splittet og befinner sig på vill flukt over til Rhinens østbredd. En tysk radiomelding sier at amerikanerne er i full gang med å sette over Rhinen øst for Neuss. Overgangen støttes av sterke flystyrker og foregår i et voldsomt tempo. 3 arme har ryddet Trier og fortsetter videre inn i Tyskland over en 80 km. bred front. - På østfronten har særlig Rokossovskis styrke r hatt stor fremgang siste uke. Hans styrker nærmer sig stadig Østersjøen, tross hard tysk motstand. På 4 dager har han inntatt en rekke tyske byer foruten det viktige knutepunktet Neu-Stettin. I syd har Konjev gjenopptatt offensiven langs Neisse på bred front og byene Kottbus og Gørlitz er særlig hardt truet. I Breslau fortsetter de harde kamper. Billedet på vestfronten preges ellers fremdeles av den veldige russiske oppmarsjen mot velt som krysses av lange karavaner fangne tyskere på vei østover. I stillehavet har amerikanerne foretatt en velykket landgang på den vestlige av Filipinenes store øyer, Palawanøya. Den japanske garnisjon ble fullstendig overrasket. I løpet av kort tid var hovedstaden, Puerto Princessa i amerikanernes hender. Berlins industriområder er ustanselig utsatt for voldsom bombing. Likeså Nürnberg, Dortmund og andre nøkkelbyer. Atmosfæren over hele mellom-Europa er grå og disig av røyken fra tusenvis av brander.

TIDENS TANKER

Nr. 6. Årg. 1.

14. mars 1945

SLUTT KAMPEN.

Klarere og klarere ser en hvordan sluttkampen vil arte sig.: Fra øst og vest klemmes de tyske hærstyrker sammen. Armegruppen splittes og nedkjempes. Endeløse skarer vandrer i alliert krigsfangenskap. Den organiserte motstanden blir svakere og svakere. Til sist er den helt ut. Den kampe fortsetter hitler, Goebbels og Himmler fulgt av noen titusen fanatiske og desperate partifeller fortsetter striden. De kjemper i skogene og på fjellene, i gatene og på husstakene. Den gerilja- og partiskvig som hitler og hans menn har forberedt i urevis tar sin begynnelse. Denne striden blir ikke av lang varighet. Men innen den siste motstand er slutt ned, den siste krigstorbryter har måttet svare for sine gjerninger, vil ytterligere ulykker og elendighet bli bragt over verden. Så lenge et nazistisk motstandssettum eksisterer, det være i de bayerske fjell, de saksiske skoger, eller hvor som helst på jorden, vil hitler, Goebbels og Himmler fortsette med å beiale og true- og straffe i den grad de har makt til det. De vil onafordre den tyske sivilbefolkning til sabotasje og obstruksjon mot besetningsmakten. Alle tyske kamprupper som måtte være intakte, - i Italia, Danmark eller Norge - vil få ordre om å yte motstand til siste mann. Utviklinger i disse landene vil av hele verden bli betraktet som prøvestenen på det tyske folks vilje til å fortsette striden gjennom nederlaget. Men vil ordren bli fulgt? Vil styrkene i Italia, Danmark og Norge fremdeles anerkjenne hitler og hans bande desperados som sin høyeste myndighet? For det gjelder nazistens i ledende stillinger i partiformasjonen - i første rekke krigstorbrytere - er saken klar. De har alt å vinne og intet å tape ved å fortsette kampen - hvor utsiktsløs den enn fortøner sig. For de tusen offiserer og menige er det anderledes. De har tatt krigen - selv de mest stuide blandt dem vil begripe det - men de har fremdeles livet i behold. Fortsatt kamp vil være et nytteløst offer. Men vil de skjønne det, og vil de ta konsekvensen av det? Hittil har de vært lojale, men skulde ikke denn besynderlige form for lojalitet som har bragt deres eget land i fordervelsen engang være slutt? har ikke denne mangelen på courage civile sine grenser, og skulde ikke den almindelige offiser og menig omsider innse at fortsatt kamp ikke er i fedrelandets interesser, men bare i Hitlers, Himmlers og Terbovens? Svaret på dette spørsmål avgjør om tusener av oss skal overleve denne krigen. Det bestemmer skjebnen til enna flere tusen allierte soldater, og det avgjør om vårt land skal bli krigsskueplass på samme måte som en rekke andre europeiske steder. Svaret på dette spørsmålet er for betydningsfullt til at vi kan la tilfældighetene avgjøre det. Vi må selv gripe aktivt inn for å bestemme hendelsesforløpet. Tyske hjemmefrontorganisasjoner må - mens det ennå er tid - gjøre hva de kan for å sikre sig at die Wehrmachtsaboterer kampeordren fra eagal Führer. Oppgaven reiser uhorde vanskeligheter, men den skulde ikke være uløselig. Allered etter Stalingrad sto det klart for marskalk Paulus og en rekke andre tyske generaler at krigen var taot og at videre motstand stred mot det tyske folks interesser. Siden den gang har tusenvis sluttet opp om den antinazistiske bevegelsen som Paulus grunnla efter nederlaget ved Volga byen. Skulde ikke de tyske offiserer og menige i vårt land være beredt til å ta et liknende skritt? Tilfellene faller riktignok ikke helt sammen. Tyske offiserer i Norge har Gestacos vaktsomme øyne på sig. På den annen side vil

den militære situasjon etter Tysklands sammenbrudd være tusen ganger mere håpløs enn etter Stalingrad. Vi må også sette alt inn på å forhindre at våre egne nazister i desperasjon griper til våpen og følger Hitlers parole om motstand til siste mann. Det kan være at forsøket på å nasifisere de tyske styrkene i Norge på fredelig vis ikke fører frem. Da vil vi oppleve en hård men kort kamp. Vi vet ikke hvem som vil overleve kampen. Heller ikke vet vi hva som blir snart for ødeleggelse. Men vi vet utfallet. Og vi kjenner til oppgavene som påhviler hver enkelt av oss. Det blir vår siste og avgjørende prøve. Prøven skal vi bestå - vi like bra som de andre befridde landene, og vi vil gå inn i den siste kampen med mot og detyrke fordi vi vet at vi kjemper for friheten og en bedre fremtid.

UNEFRONT OG HJEMMEFRONT.

Samarbeide i det fremtidige Tsjekkoslovakia.

Denne artikkelen fra Central European Observer av Vaclav Losek, som er visepresident i den rådgivende tsjekkiske forsamling i London, går inn på hvordan tsjekkerne ser på møtet mellom de som har vært ute og de som har hjemmet hjemme og de problemer som dette kommer til å reise. Forsåvidt har den ikke esse også for oss, som vi sikkert vil møte mange av de problemer når de norske landflyktige vender hjem. - Det som har handt under og like etter befrielsen av Frankrike, Belgia og Grenland, gir oss tsjekkerne meget å tenke på når det gjelder det statsansvar som vi har bygget opp under landflyktigheten ute. Alle sammen må vi ta begivenhetene som en alvorlig ansvar. Det er hevet over enhver tvil at alle demokratiske og fremstegsvennlige krefter blandt tsjekkerne ute er på det rene med sitt store ansvar overfor dem som er hjemme. De gjør alle sitt beste for at overgangen til normale forhold skal løpe av på en fredelig måte etter folkets eget ønske og til fordel for oss alle når vi skal sette i gang med gjenreisningen av vår republikk. Det er derfor den tsjekkosllovakiske regjering har utstedt lover om midlertidig utøvelse av den lovgivende og offentlige myndighet for hele den tsjekkosllovakiske forfatningen, nemlig at folket er den eneste maktkilde innen den staten. Følgelig bestemmer lovene at det gjennom offentlige valg skal opprettes provisoriske nasjonalkomiteer for distrikter og større områder som kan overta forvaltningen av de forskjellige offentlige organer. Når så hele landet er befrikk vil det fra disse nasjonalkomiteer bli valgt en provisorisk nasjonalforsamling. Lovene fastsetter at overgangsperioden da denne ordningen er ment å tre i kraft begynner når en bestemt del av landet er befrikk fra tyskere og at den er slutt når en nasjonalforsamling valgt på vanlig måte kan tre sammen.

Den ordningen som disse lover forutsetter ser vi på som noe av det grunnleggende i vårt arbeide for å lette overgangen til normale forhold. Den stiller opp et lovlig grunnlag for at folket selv utpeker de menn fra alle klasser og områder. Den gir oss også en legal basis for reisen av en ny demokratisk folkestat og en ny administrasjon av landet. Det gir videre folket et lovlig grunnlag for fjernelsen av forødere og samarbeidsfolk fra embetsverk og offentlige institusjoner gjennom nasjonalkomiteenes beslutninger. Disse komiteer kan så i sin tur finne nye folk til erstatning. Og valget kan da falle på nye folk som har vist at de holdt mål i kamper for den nasjonale befrielsen.

En annen meget viktig lov utstedt av regjeringen og nylig godkjent av den rådgivende forsamlingen i London befatter sig med avstraffelsen av krigsforbrytere, samarbeidsmenn og forødere og opprettelsen av folkedomstoler. Gjennom disse domstoler får folket selv på lovlig måte muligheten til å dømme alle som ikke har holdt mål eller som har øvet forbrytelser mot befolkning

eller enkeltpersoner av politiske grunner. Folkekomiteene blir det viktigste organet for en utrensning av alle nazistiske og fascistiske elementer. For krigsforbryterne og forødere skal straffes må vi først konsentrere oss om å straffe dem som virkelige og store syndere. Særlig er dette tilfelle med dem som alt før krigen og før invasjonen i landet av tyske tropper hadde sluttet overenskomst med fienden og som arbeidet på å ødelegge den tsjekkiske republikken. Videre er det de i ansvarlige stillinger som har bidratt til å holde den tyske krigsmaskinen i gang under okkupasjonen uansett om deres forbrytelser er begått på det politiske, økonomiske og kulturelle området. Vi er helt på det rene med at folket også utenom disse legale og politiske forholdsregler må ha høve til å øve innvirkning på den økonomiske utviklingen. Spesielle lover kommer til å tre i kraft med henblikk på å sikre at det økonomiske liv skal kunne arbeide så glatt som det er mulig. Jeg vil understreke at disse lovene også utgjør andel av det samlede arbeidet for å sikre en så fredelig overgangstid som det på noen måte er mulig for oss. Om det ligger i offentlighetens interesse vil nasjonalkomiteene ha rett til å stille under midlertidig administrasjon et hvert foretagende enten det er privat eller er et aksjeselskap. Dette gjelder da i særlig grad fabrikker som er i tyske eie eller som administreres av upålitelige personer.

Denne lovgivningen som det her er tale om, har også tatt med i betraktningen de områder hvor det ikke kommer til å bli mulig å opprette selvstendige tsjekkiske, slovakiske eller rutenske nasjonalkomiteer - det vil at de områder som har overveiende tysk eller ungarsk befolkning. De kommer til å bli stillet under spesielle organer. Utenom det som er nevnt her er det forbedret forholdsregler på mange forskjellige områder, men her har en innskrenket sig til å trekke opp alminnelige retningslinjer som kan avpasses etter de behov som kan oppstå i et hvert aktuelt tilfelle.

Alle vi som er her ute må huske at jo større del av landet vårt som blir befrikk, desto større del av statens anliggender kommer til å dirigeres like fra landet av organer som folket selv har innsatt til dette formål. Vi må ikke glemme at hele det arbeidet som har vært drevet her ute om ikke lenge kommer til å være avsluttet idet det blir overtatt av de tilsvarende folkevalgte myndigheter i landet selv. Det er denne utvikling som den tsjekkosllovakiske administrasjon ute hele tiden har arbeidet for. Den rådgivende forsamling ble opprettet som et konsultat onsorgan for regjeringen i den tiden som den og presidenten har vært nådt til å tilbringe utenlands - som gjestar i England. Den rådgivende forsamling kommer til å oppløses den dag presidenten utpeker en regjering som kan lede landet fra dets sentrum. Den dagen har forsamlingen løst sine oppgaver. Da den møten kommer ingen av medlemmene av forsamlingen tilbake til landet i egenskap av sådan men bare som borger av den tsjekkosllovakiske republikken. Det kan her være på sin plass å minne om de betydningsfulle ord som republikkens president sa den 25. nov. 1941: "Vi har alle her klart for oss at vi som er her ute bare representerer en meget liten del av vår nasjon. Vi er dens farsberere. Vi er et symbol. La ikke noen av oss enten vi nå er soldater eller politikere, se på oss selv som befriere."

Den nåværende regjeringens funksjonstid kommer til å løpe ut, når presidenten i det befrikk område kan utnevne en ny regjering, som vil få et ganske annet grunnlag enn den som tilbragt er i landflyktighet. Grunnlaget for den nye regjering vil bli den nasjonale fronten, og regjeringen kommer til å få en slik sammensetning at alle de grupper som i størst grad har medvirket til befrielsen vil være representert. Det er folkets vilje, uttrykt gjennom valg til nasjonalkomiteene som kommer til å avgjøre presidentens personvalg for den nye regjering. - Det er klart at den nye regjering kommer til å bestå vesentlig av folk fra den tsjekkosllovakiske hjemmefronten, men dette utelukker ikke at en politiker som landet har bruk for kan komme med selv om han

har vært utenfor landets grenser under krigen. - Det stiller sig naturlig et spørsmål om hva det kommer til å skje med den administrasjonen som er bygget opp ute og de funksjonærene som er ansatt i den. Det er klart at det aller meste av dette apparat vil måtte avvikles etter at landet hjemme er fritt i gjen. Noen overføring av administrasjonen fra England til hjemlandet kan det ikke bli tale om. Alt hjemme må bygges opp fra grunnen av og etter hele nye prinsipper. I valget av folk må en måtte gå til verks med den aller største omhyggelighet, og ikke minst må en ta omsyn til alle personlige egenskaper. Et absolutt hundreprosent utelukkelse fra alle offentlige stillinger av alle dem som har samarbeidet med eller støttet tyskerne aktivt er en av de aller første forutsetninger for at skal bli bygget noe godt. De som har mistet sin stilling på grunn av politiske forhold kommer selvsagt til å bli satt inn i gjen, og likeså vil de som har forblitt i sine stillinger og vist sig lojale mot republikken, få beholde sine stillinger. Ett er i et hvert fall ganske sikkert når det gjelder den fremtidig administrasjon av Tsjekkoslovakia: Den kommer til å bli bygget ut fra de forskjellige nasjonaliteter: I Rutenia kommer embetsmennene til å være rutener, i Slovakia vil de bli slovakere og i den tsjekkiske delen av landet vil de være tsjeker. Og etter folketallet kommer de tre folk til å få sin berettigede del i sentraladministrasjonen.

FREDSPLANER OG FREMTIDSPERSPEKTIVER

O m s e t n i n g e n .

Handelen skaper ingen nye verdier, den bare formidler det som andre næringer har bragt til veie. Denne formidlingen er selvsagt meget verdifull, og helt uunverkelig under moderne forhold. Men den er ikke noe mål i sig selv, den er bare et middel. Når andre næringer blomstrer, når det blir mange varer som skal frem til forbrukerne, da er det naturlig at også handelen blomstrer. Men hvis handelen tilsynelatende har et oppsving når andre næringer stagnerer eller går tilbake, da er det et unaturlig fenomen. Da betyr det at samme varemengde er omsatt flere ganger enn nødvendig, eller at flere mennesker enn nødvendig har deltatt i handelsvirksomheten. Særlig kan det rent utagelsevis oppstå spesielle forhold. Om for eksempel økning av handelsvirksomheten betyr at nye lag av befolkningen får adgang til varer de før ikke kunde få, da er det jo en berettiget utvikling. Men den vil i praksis skjelden forekomme uten en tilsvarende økning også i vareproduksjonen. Det kan jo også tenkes at et land driver meget transitthandel, og om denne transitthandelen øker, så betyr det en oppsving for landet, selv om ikke vareproduksjonen øker. Ingen av disse utagelser gjorde sig i midletid gjeldende i Norge i mellomkrigstiden. Likevel øket beskjeftigelsen i handelen kolossalt. Fra 1920 til 1930 øket tallet på voksne personer beskjeftiget i handels- og bankvirksomhet med nesten 1/4, og det var jo ingen tilsvarende økning i mengden av de varer som skulde omsettes. Årsaken til dette er ikke vanskelig å forstå: det var nød som drev folk over i handelen. Både i 20 og 30-årene hadde vi titusener arbeidsløse, ja de arbeidsløses antall var til de tider oppe i hundretusen og mer. Handel var noe man kunde sette i gang med små midler. Tusener søkte da dit, fordi de ikke kunne finne utkomme annetsteds. Det var påfallende hvor antallet av agenter og handelsrepresentanter steg. De magreste leveranser fra inn- og utland etablerte folk sig med agenturforretninger, og søkte å vri det ut av dem som de kunde. De førte selv ofte en kummerlig tilværelse, men det var så mange av dem, så stort sett førte det til at omsetningen ble tungvintere og prisene høyere

enn de ellers vilde blitt. Det er liten grunn til å laste handelens folk for dette, det var vesentlig de økonomiske forhold i sin helhet som lå til grunn for disse misforhold. Ingen kunde undgå å merke hvor tallet på butikker steg. Dette var tilfellet både i by og på landet. I byene var gate etter gate fulle av butikker, på landet grodde de opp rundt stasjonene og andre sentrale steder. Det het så smukt at konkurransen vilde gjøre varene billigere, og det gjorde den kanskje en liten stund også. Så oppdaget kjøperne at dette ødela dem alle. De ble enige om å holde samme priser og samme regler for omsetningen, så ble varene dyrere enn de noen ganger hadde vært før, for nå skulde stedets omsetning underholde flere kjøper enn før bare en. Den aller største del av detaljomsetningen foregikk i matvarebutikkene. Beskjeftestillingen av 1936 gir noen interessante oplysninger om dette. Det er ialt hundretusen beskjeftigede knyttet til matvarebutikker i Norge. Tenker en sig at det er 3-4 mennesker i hver husstand og tar en i betraktning at ikke alle funksjonærer skulde ekspedere, så kommer en til det resultat at på hver ekspeditor var det 10 familier. Det vil si at hver eneste dag kunde hver husstand i landet stå tre kvarter i en matvarebutikk og la sig ekspedere, uten at ekspeditorerne fikk for meget å gjøre. En av disse butikkene var det noen som sto i særklasse. De kooperative forretninger hadde dobbelt så stor omsetning pr. beskjeftiget funksjonær som andre butikker i bransjen. Det vil si: hvis alle butikker kunde være like effektive som de kooperative, så vilde 30 000 mennesker vært overflødige og kunde tatt sig til nyttigere ting enn å stå bak en disk å henge. Det samme gjaldt annen omsetning. I en by som Oslo var det i klesvarebutikker beskjeftiget omkring 5000 mennesker og tilsvarende mange i andre byer. Å er det mange utenbysboere som reiser til byen for å kjøpe klær, men ikke så mange som en skulde tro. Utenbys butikker har nemlig billigere husleier, og kan derfor med hell konkurrere med byforretninger. Om man nu antar at for hver byboer er det en utenbysboer som kjøper sine klær i byen, så vil det si at alle mennesker i Oslo og like mange tilreisende fra nyfødte til gamle hembocere, kunde hver fjortende dag legge beslag på en klesvarehandler i en hel time uten at ekspeditoren fikk for meget å gjøre. Det er aldeles klart at disse forhold betydde et kolosalt misbruk av arbeidlyktige mennesker. Før krigen var det allikevel ikke full beskjeftigelse noe sted, så den gang var ikke skoden så stor. Men skal disse forhold gjenopstå etter krigen vil det bety en betydelig forsinkelse av gjenoppbygningsarbeidet. Ingen bestrider den kjennsgjerning at man etter krigen først og fremst må inrette det økonomiske liv slik at alle yter det arbeide som de kan. Et ledd i dette må være å sørge for at handelen ikke legger beslag på mere arbeidskraft en den trenger. For å oppnå dette er det ikke til å undgå at man må innføre kontroll. Det må ikke tillates mere enn et rimelig antall butikker i de forskjellige byer og distrikter, og samtidig bør det stilles nye høyere krav til handelen. Tøvere enn tilfellet var før krigen. Ikke bare alle skal arbeide etter krigen. Arbeidskraften skal også nyttes effektivt. Det er uforenlig med dette å vende tilbake til den samme overbefolkning i handelen som en hadde før krigen.

RA HJEMMEFRONTENS LEDELSE. - Til alle nasjonalsinnede industridrivende Beskjeftigelsesspørsmålet idag.

Utløst før siste årskiftet henledet N.L. oppmerksomheten på beskjeftigelsesspørsmålet ved krigens opphør, og så tidlig som i desember ble påpekt at også tiden intil krigens slutt kunde spørsmålet bli brennende derved at firmaer og bedrifter ved makthavernes påbud eller av andre grunner kunde bli tvunget til å gå til innskrenkninger eller stans innen den samlede produksjon eller deler av denne. Det ble i den forbindelse fremholdt at en slik situasjon kunde komme til å sette både bedriftens økonomiske svne og bedriftledelsens

smidighet og opofinnsømt på en meget hard prøve. Den måtte se det som en nødvendig oppgave å planlegge den mest hensiktsmessige beskjefligelse for de ansatte med arbeid som gav mest mulig nytte for bedriftene selv om det kanskje var på noe lengere sikt. - Denne situasjon er nå inntruffet i et overmåte stort omfang. Den kunstige og helt krigsbatonte fullbeskjefligelse som de nåværende makthavere fra første ferd av har tatt til inntekt for sitt system er i ferd med å slå om til en omfattende arbeidsløshet. Okkupasjonsmakten har på forhånd gjort sitt beste for å tilrettelegge en slik utvikling ved den stengning av firmaer og bedrifter som ble gjennomført i forbindelse med "den nasjonale arbeidsinnsats". Også disse bedrifter vilde ellers hatt evnen til å gi beskjefligelsesmuligheter. Det som nå gjør situasjonen akutt er at i og med okkupasjonsmaktens sviktende evne til å søke vårt land utnyttet i sin krigspotensial er våre tilførsler av kull - det helt nødvendige grunnlag for store deler av vår industri - praktisk talt stoppet. De overmåte knappe beholdninger og stadig mindre tilførsler skal først og fremst gå til jernbanen til troppet ansøter. Av denne grunn er allerede i de siste uker stoppet, eller vil i de nærmeste uker bli stoppet de fleste smelteverk og bergverksbedrifter, sementfabrikker og aluminiumsindustri, en rekke støperier og bedrifter i tekstil- og konfeksjonsindustri. Det berøres også at andre grupper vil bli berørt av branslevanskeligheter. - Den kraftspennelse som kreves av bedriftene blir alltså altuall tidligere og i større omfang enn tenkt, og den kommer følgelig til å strekkes over et lengere tidsrum enn antatt. De enkelte bedrifters evne til i en slik situasjon fortsatt å beskjefliges eller skaffe eksistensmuligheter for en større del av de ansatte er selvsagt meget varierende, idet både det tekniske og økonomiske grunnlag vil være forskjellig. Selv om de enkelte bedrifter som må stanse helt eller vesentlig må innskrenke sin regulære virksomhet derfor, ofte vil måtte finne frem til individuelle løsninger, angis nedenfor visse hovedlinjer:

1. Oppryddings-, reparasjons-, og vedlikeholdsarbeider settes i gang i størst mulig utstrekning. 2. Foretøende anleggsarbeider settes i gang hvor det er mulig, herunder f.eks. nødvendige nedrivningsarbeider for rydding til ny anvendelse, planlagte nybygninger settes i gang hvor material- og redskaps-situasjonen gjør det mulig, og under alle omstendigheter bringes planene frem til anmeldelse. 3. Ønskelige veiarbeider av viktighet for distriktets industribedrifter påbegynnes, selv om det blir et dyrt nødsarbeid og ikke i sig selv gir bedriftene økonomisk avkastning på samme måte som produktiv industrivirksomhet. 4. Det henstilles til de ansatte fra jord- og skogbruk eller fiskeriering å gå tilbake til disse næringer, likesom det henstilles til alle som kan skaffe sig annen beskjefligelse å gjøre dette. 5. I påvente av senere gjenopptagelse av driften bør bedriftene søke igangsett vedhogst til eget behov og om mulig også til dekkning av branslen for de ansatte. -

Den del av de ansatte som ikke på de under 1-5 nevnte eller andre måter kan få beskjefligelse, bermitteres alternerende inntil videre, med en understøttelse som må variere etter forholdene og bedriftens økonomiske evne. Permisjonsunderstøttelsen bør dekke det absolutte eksistensminimum. Det er ikke nødvendig fra arbeidsgivernes side å trekke skatter fra de hvis inntekter ligger på et eksistensminimum. - Det er ikke til å undgå at disse endringer i arbeidsforholdene medfører endring i arbeids- og lønsvilkårene som arbeiderne forutsetter å få gjennomført med et visst varsel. Det vil kanskje virke fremmed både for arbeidsgivere og arbeidere at det for å kunne gjennomføre endringene i arbeidsordningen eller den påtenkte permisjonsordning blir nødvendig å gå til oppsigelse av arbeiderne. Det gjelder derfor at enhver bedrift som må gå til dette skritt, på forhånd har klarlagt forholdet til sine arbeidere. Det er av største betydning at bedriftene står i intim kontakt med sine arbeidere om disse ømtålelige spørsmål.

TIDENS TANKER

Nr. 7. Arg. 1.

21 mars 1945.

PROPAGANDA.

For noen dager siden bragte "Aftenposten" en leder med sitater av en artikkel som angivelig skulle stamme fra "Fritt Land", og som består i voldsomme angrep på Sovjet-Russland og kommunistene. Vi behøver selvfølgelig ikke fortelle at det angjellende nr. av "Fritt Land" er en forfalskning - artikkelen er for trolig laget til at noen kan la seg narre. Vi nevner saken allikevel, fordi den omtalte leder har stor interesse om vi ser den i en større sammenheng - som ledd i nazistenes nåværende propagandakrig. Det er snart 5 år siden Norge ble overfalt. I 5 år har vårt folk motstått alle forsøk på nazifisering - ingen makt har kunnet få oss til å forråde vårt land. Trusler og bestikkelser har ikke formådd oss til å svikte våre idealer og frihetens ide. Dengang alt så svart og håpløst ut bevarte vi enda en ubrytelig tro på fremtiden. Gjennom alle nederlag beholdt vi en urokkelig tillit, en befestet visshet om at frihet og rettferd igjen skulle styre verden.

Våre fiender var lenge de sterkeste - materielt sett. De kunne bruke den rå og brutale makt, og de skydde ingen voldelige midler for å nå det de ønsket. Kanskje hadde de kommet lenger om de hadde gått listigere frem. Kanskje hadde de lurt nasismen inn på oss om de hadde brukt en mindre klosset taktikk? Vi tror det ikke - og nu er det i alle tilfeller for sent. Idag har vi ikke bare idealer og sierstro og støtte oss til. Vi har også den materielle overlegenhet. Tyskland er faktisk overvunnet. Det venter bare på nederlaget. Riktignok sitter tyskerne ennå i Norge som herrer - de behersker politi og fengsel, næringsliv og administrasjon, og ikke minst propagandaen. Men det er vi som er på offensiven. Nazistenes erobringstog er blitt til en bitter og umulig forsvarskamp. Seierstonene er avløst av klagesang, og propagandaen tæler ikke lenger om den sterkestes rett, men om den svakestes.

I 5 år har den norske front vært ubrytelig. Den kunne ikke brytes fordi våre idealer var så klare, fienden så åpenbar og seirens frukter så vidunderlige i sin fjerne uopnåelighet.

Kanskje viser det seg at idealene ikke er så klare allikevel, at fienden ikke er en - beseiret, at seiren ikke er så vidunderlig som vi trodde. Selvfølgelig er det slik. Verden rummer like mange motsetninger og livet like mange problemer som før. Og hva så? Kan vi ikke erkjenne motsetningene og prøve og forliket dem? Kan vi ikke løse problemene på fredlig vis?

Nazistene ser sin eneste sjangse i å splitte oss, på den ytre som på den indre front. Det forteller propagandaspreyten i "Aftenposten" med all tydelighet. Ved hjelp av forfalskede hemmelige aviser, hjemmelagete inserater og forvrangte sitater forsøker de profesjonelle løgnere - nazijournalistene med "redaktør" Flood i spissen, å spre mistenksomhet blandt oss, forvirre begrepene så vårt sanhold og vår kampånd skal svekkes.

Alt som skjer blir brukt på denne måten - sabotasjen, likvideringen av angivere, henrettelsen av gode nordmenn. Alt blir trukket inn i propagandakvernen og malt om til ukjennelighet og til beste for de nazistiske bedler.

Vi skal være på vakt. Vel er vi ikke så naive at vi går på "Aftenpostens" plumpe løgnhistorier, men vi må tross alt være forberedt på propaganda som er vanskeligere å gjennomskue og løgner som er listigere utklekket. Da gjelder det å holde hodet klart. Da mer enn noen gang tidligere gjelder det at nazipropagandaens forsøk på å splitte fronten ikke fører fram, - hvor utspekulert den enn måtte være.

FREDSPLANER OG FREMTIDSPERSPEKTIVER.

Erstatningsoppgjøret.

Det sier seg selv at det ikke kan bli snakk om å godtgjøre det tapet hele det norske folket har lidt som følge av tyskernes overfall 9. april. Vårt land er faktisk blitt fattigere under krigen, og det ligger over statens evne å erstatte det tap som alle og enhver har lidt i form av nedsatt boligstandard, minsket levestandard osv. Det ville være å forsøke å løfte seg selv etter håret. En annen sak er det at Tyskland teoretisk sett kunne holde oss skadesløse. Dette ligger imidlertid faktisk utenfor mulighetens ramme. Tyskland er selv blitt så forarmet under krigen at det bare i ringe grad vil kunne makte å bygge opp hva det har revet ned i de forskjellige land. Dertil kommer at om det blir tale om å pålegge Tyskland og de andre angriperstatene erstatningsplikt overfor de angrepne nasjoner, så kommer ikke vårt land i betraktning, eller burde ikke gjøre det. Dette under forutsetning av at de materielle ødeleggelser her i landet ikke får et særlig større omfang enn de allerede har fått. Først og fremst er Sovjetunionen det landet som har krav på erstatninger, skadene der er jo - hvilken skadenorm man enn legger til grunn - langt mere omfattende enn i noe annet krigsherjet land.

Den kjensgjerning at ikke alle i vårt land kan få sine tap erstattet som følge av krigen, forhindrer ikke at alle de som har hatt særlige tap får disse dekket i den grad dette er nasjonalekonomisk mulig.

Tapene kan mest hensiktsmessig inndeles i prioritetsgrupper, selv om grensene mellom disse grupper vil bli noe flytende. Først på erstatningslisten kommer alle de som er blitt økonomisk rammet på grunn av sin innsats i frihetskampen. Vi kan bare tenke på alle de som har fått sine eiendeler spredd for alle vinder, mens de selv eller deres nærmeste er blitt sperret inne i tysk fengsel eller konsentrasjonsleir. Det er et rettferdskrav at alle disse får erstattet de tap de har lidt fullt og helt.

I en særklasse kommer de som har mistet helse og forbarhet som en følge av krigen og okkupasjonen: Folk på hjemmefronten som er torturert til invalider eller blitt forkroblet på sjel og legeme under innesperringen, våre frihetskjemper ute - våre sjøfolk og soldater - som krigen har gjort til krepplinger. Overfor disse som har måttet bære de tyngste av krigens byrder, er ingen byråkratisk smilighet eller offentlig sparelinje på sin plass. De må sikres en understøttelse som setter dem i stand til å føre en menneskeverdig tilværelse.

Men det er ikke tilstrekkelig med et rikelig underhold. Det offentlige må sette i gang skoler - eller utvide og forbedre de nåværende - slik at de krigsbeskadede - med sine begrensede muligheter - kan bli lært opp til et samfunnsnyttig arbeid. Samtidig må man sikre seg at de får dette arbeid. Dette skulle ikke være noen uløselig oppgave. Med den økede utvidelse av det offentlige virkefelt som freden vil medføre, skulle det ikke by på særlige vanskeligheter å sikre dem arbeid i et kommunalt eller statlig foretagende hvor de kan gjøre full nytte for seg.

For de øvrige ti-tusener som har lidt et særlig tap som følge av krigen eller okkupasjonen, må erstatning selvsagt ytes i videst mulig utstrekning. Selvfølgelig vil mange grensetilfeller kunne oppstå, hvor berettiget tvil vil herske om et slikt særlig tap foreligger. Slike saker må dertil skikkede organer ta seg av. Først og fremst gjelder der å sikre seg at en hurtig avgjørelse kommer i stand. Folk må vite hva de har å regne med når de skal ta fatt på gjenoppbyggingen.

En viktig betingelse for at erstatningsoppgjøret skal gå knirkfritt og skje på den mest mulig rettferdige måte, er at folk kan dokumentere sine tap på en betryggende måte. I mange tilfeller vil man

selvsagt bli henvist til å stole på de skadelidtes egne opplysninger, men disse tilfeller bør innskrankes til de færrest mulige.

Man må derfor forlange av de erstatningsberettigede at de setter opp en oversikt over sine tap så snart de har skadenes omfang på det rene, og at de samtidig sørger for attestasjoner og bevidnelser i den utstrekning dette er gjørlig. Forøvrig gjelder det her som alltid at regelen fore var er best. Man må i tide sørge for å få sine eiendeler oppskrevet og vardsatt av folk som er skikket til dette, taks-sjonsbyrder o. lik. Skal da uhellet være ute, ens eiendeler bli stjålet av tyskerne, ødelagt under sabotasje eller som følge av krigshandlinger, vil erstatningsoppgjøret bli en relativt kurant affære.

Vi må dessverre regne med at nasjonale og unasjonale elementer vil forsøke å utnytte krigens erstatningsoppgjør til personlige berikelser. Den beste måte å sikre seg mot at de når sine nedrige mål, er at man sørger for at de som virkelig er blitt rammet økonomisk av krigen, framlegger sine fordringer på en vel dokumentert måte. Det vil da bli lettere å ta disse kriminelle elementer ved vingebeinet og plassere dem i den nasjonale skammekrok de hører hjemme.

En redogjørelse om erstatningsspørsmålet fra regjeringens side eller fra hjemmefrontens side ville være å ønske. Særlig betydningsfullt finner vi det at disse organer innskjerper - hva vi nettopp har pekt på - nødvendigheten av at folk får sine tap dokumentert før glemselens siel legger seg over dem, og dermed bidrar til at et hurtig og rettferdig rettsoppgjør kommer i stand.

ER QUISLING INNSATT AV STORTINGET?

Etter næsten 5 års forløp er "Aftenposten" begynt å fundere på hvordan Quisling egentlig kom til makten. Dette tema har alltid vært litt pinlig for noe mer samvittighetsomme nazister enn herr Flood og folk av den kyniske typen. Inntil nå har imidlertid maktfølelsen sust så rikelig i blodet at det ikke har vært noen fare for at samvittigheten skulle ta overhånd, og man har kunnet berolige svake sjeler forholdsvist lettvindt med en frase om at Quisling nå engang var utsett til å redde landet i en kritisk stund. Og den som hadde en så stor og helleg oppgave, trengte ikke stå til regnskap overfor gud og hvermann for de midler han hadde valgt til å fullføre verket.

Men i det siste har man med jevn mellomrum kunnet iakta at "Aftenposten" synes det er på tide å begynne å bygge opp et forsvar for sine gjerninger. Det heter da som regel at vel kan mange ting diskuteres, men vi har gjort det beste ut av en vanskelig situasjon. Vi er blitt på post og har gjort vår plikt. Mens de andre stakk av i det kritiske øyeblikk, gikk vi løs på vanskelighetene, idealistisk og selvoppofrende.

Dette gjelder selvsagt i første rekke landets ledende menn "ministrene". Det ville være taktløst å minne om at disse vitterlig oppbeholder vanlig statsrådgasje pluss et "representasjonstilllegg" på kr. 36000(!) idealismen kan være like stor av den grunn, ja, kanskje enda større. Og dessuten er de i virkeligheten landets lovlige regjering. Dette bevises på følgende måte: "Aftenposten" bruker 1/3 av førstesiden til å offentliggjøre det forslaget til overenskomst som kom fram under forhandlingene om riksråd, og som hele Norge har kjent innholdet av i 4 1/2 år. Som alle husker var forslaget sterkt omdiskutert, og det hersket dissens i Stortinget. Men noen reell betydning fikk det aldri p.g.a. Terbovens utnevnelse av "de konstituerte" 25. september 1940. Men, sier "Aftenposten", stortinget hadde i virkeligheten suspendert konge og regjering. Nå innrømmer avisen i lederartikkelen at det kan herske forskjellige meninger om hvorvidt det riktige da hadde vært at regjeringsmedlemmene ble utpekt av de folkevalgte representanter! Men det ville være politisk flisespikkeri å hake seg fast i at det ikke skjedde, og at de isteden ble innsatt av Terboven. "For det har

aldri i noe land hersket enighet om at den sittende regjerin var den best mulige."

Vi for vår del kan ikke riktig skjønne at det skal være så mye om å gjøre å få det til at det er de foraktelige maktpolitikere i stortinget som så og si har innsatt Duisling og hans ministre. Men hvis hensikten er å stive opp den indre fronten og gi de mange vaklende sjeler nytt mot, så er det på høy tid at noe gjøres.

ILJA EHRENBURG OM TYSKERNE.

Folk undrer seg ofte over hvordan det har vært mulig å få tyskerne til å fortsette en så ulik og håpløs kamp som den de nå fører. Den viktigste forklaringen ligger uten tvil i selve den nazistiske mentalitet: nazistene er fanatikere, de lar seg ikke overbevise om sitt nederlag ved fornuftsgrunner, og for mange av dem avgjør utfallet av kampen spørsmålet om liv og død. Men disse utgjør ikke noen stor prosent av det tyske folk. Likevel er deres holdning bestemmende for hele folket, ikke bare p.g.a. den hensynsløse polititerroren, men også fordi de har hatt hell med seg når det gjelder å få folket til å se død og undergang som det eneste alternativ til tysk seier. De tyske soldatene vet litt om terroren i de okkuperte landene, og de frykter folkenes hevn. Først og fremst frykter de at de må være med å bote på noen av de ufattelige ødeleggelsene de har vært med på under 5 års krig. Frykten er sikkert ikke ugrunnet, og selv den mest gråtkvalte appell til medlidenhet formår neppe å få dem til å glemme det faktum at Tyskland innen sine grenser har slavearbeidere i et antall som nærmer seg den samlede Wehrmachts styrke.

I en artikkel under titlen "Barnemordere" peker den russiske forfatter Ila Ehrenburg på det ansvar det tyske folk har pådradd seg gjennom Getapos og Wehrmachts herjinger. Det kan være nyttig å bli minnet om dem nå når kampene foregår på tysk jord og vi så smått begynner å merke den selvmedlidenhetskampanje som alltid er sterkest der hvor blodtørsten engang var størst. Vi gjengir et utdrag av artikkelen.

"Vi minnes den forbitring som tilintetgjørelsen av den tsjekkiske by Sidice fremkalte i Amerika. Vi delte denne forbitring. Men de skal vite i Amerika at vi har tusenvis av slike Sidicer, at tyskerne hos oss har tilintetgjort store blomstrende byer, at de har ødelagt hundrevis kilometer land, og drept innvånerne, menn kvinner og barn. Tyskerne mente Russland lå så langt borte fra Amerika at det ikke var nødvendig å maskere seg i Russland. De brydde seg heller ikke om å maskere seg i Polen, hvor de organiserte tilintetgjørelsesleirene Maidanek, Sabibu, Bielec og Tremblinka, hvor de drepte millioner, jeg gjentar, millioner forsvarsløse mennesker.

Vi kjenner alle til Sidice. Men hvem utenom innvånerne i Rostov-distriktet kjenner til Dobrovidka? Der sperret tyskerne den 23. nov. 1943 stedets bønder inne i kirken og sprengte den i luften. Og hvem kjenner Sabelotje, Pustovkij, Jasilki, Sosna, Samisje, Jamskovskij, Vjasovaja, Gornostavka, Terehovka og Sjelkanova? Også der hadde strevsomme mennesker tilbragt et liv i stadig arbeide.

En kan ikke måle rettferdigheten med særlige mål. Om tyskerne dreper millioner jøder, så kan det bare for en rasefanatiker være vesentlig om de døde var jøder. For mennesker er det eneste vesentlige at de drepte var mennesker.

De engelske avisenes krigskorrespondenter skildrer kampene om et lite samfund ved Chen. Innbyggerne helte kokhett vann over de amerikanske soldatene. Men etter amerikanerne hadde fordrevet de tyske soldatene, brølte de samme innvånere: "Det er slutt med Hitler. Vi er mot Hitler. Velkommen! Først kokhett vann, siden slutt med Hitler." og

blomsterbuketter. Dette er den beskjedne innledning til den forestående store forestilling med hurtig klesbytte. I Köln har de allerede gjort istand buketter. I Duisburg har de lært seg salmer. De vil ennå en gang føre verden bak lyset.

Imens er lederne sysselsatt med sine forberedelser: den utenlandske pressen meddeler at det nazistiske partiet er ferdig til å gå "under jorden", Hva betyr det? Herr Strauch, som drepte barna i Andriani skal bli herr Müller. Om han før krigen bodde i Dresden så vil han ved kapitulasjonen befinne seg i Düsseldorf. De går "under jorden", men ikke for å skrike "Heil Hitler". Nei, de skal late som de er martyrer, de vil forsikre at de har sittet i konsentrasjonsleirer, de vil komme til å hylle "befrikerne", de vil gråte "gledestårer" og tørke øynene med lommetørkle fra Maidanek.

Jeg ser Tyskland etter nederlaget. Det vil foregi å være sykt. Det vil ligge matt og evakt, i skjorte med rosenfargede band. Det vil hviske om brorskap og be om hjelp: gi oss straks korn fra Kanada og pølser fra Chicago, gi oss forbruksvarer og kreditter, gi oss amnesti. Skal vi ikke da tvinge denne sjukling til å stå opp av sengen? Madrassen under ham er jo stopper med kvinnehår - fra Sabibu, Maidanek og Tremblinka.

Nei, rettferdigheten må seire, og den skal seire! Hver meget folkenes sedvaner, lover og oppfatninger enn skiller seg, så finnes det noe felles for alle: moralens alfabet, rettferdighetens kjerne. Kontoristen i New York har kanskje vanskelig for å forstå den polske bondens liv, men i en ting er de enige: for barnemordere finnes ingen blivende plass på jorden.

Det skal bli fred, det skal bli liv, det skal bli hverdag, men hvordan skal vi kunne love om de fryktelige ilgjærninger ikke blir straffet? Hvordan skal vi kunne oppfostre barna? Et barn vil jo le til godt og ondt, om bødlen fra Maidanek etter å ha skapt seg om blir pedagog i Jena eller barneoppdrager i Trier.

Vi kommer ikke til å drepe barn, det forstår alle: vi er mennesker. Vi kommer ikke til å gassforgifte mennesker, skjære brystet ut av kvinner og gravlegge levende folk. Vi vil ikke gi oss over til hevnfølelsen. Men vi vil vite at alle forbrytere kommer til å få sin straff. Vi vil at Smolensk og Warszawa og Belgrad skal bygges opp igjen innen tyskerne får lov å bygge opp igjen Lübeck og Köln. Vi vil at rettferdigheten skal søke seg "under jorden" og lete fram alle de nymalte bødler. Vi vil at det kalle hatets og foraktens taushet skal hvile over det nedkjemede Tyskland. Vi vil ha rettergang. Og denne rettergang vil finne sted! Det garanterer vårt folk og land. De andre nasjonene ser ikke forgjeves til oss med håp. Vi setter menneskene altfor høyt og tror altfor godt om menneskeheten til å kunne la de nazistiske forbrytere forbli ustraffet. Jeg respekterer den amerikanske og engelske rettsordningen. Men en må ha opplevd meget for å kunne forstå alt, og når jeg tenker på rettferdigheten ser jeg ikke inn i dommerens parykk eller i diplomatens frakk, men på en bleket feltskjorte med spor etter svare sår og tørre tørstende lepper - sammen med soldatene går det mot vest.

U n d e r j o r d i s k t y s k m o t s t a n d .

Hemmeligheten om en underjordisk tysk motstandsbevegelse både i og utenfor Tyskland, kan nu avsløres. Kampbevegelsen omfatter unge tyskere fra alle samfundsklasser og partier: junkere, soldater, marinegaster og offiserer. I tiden før invasjonen i Normandi talte bevegelsen 2000 medlemmer og hadde et hemmelig høykvarter i Frankrike, hvor de opprettet direkte kontakt med de allierte. Dens ledere påpeker at organisasjonen har alle betingelser for å kunne bekjempe en nazistisk underjordisk bevegelse som har til hensikt å terrorisere befolkningen. En av lederne uttalte: "det kommer til å bli en dundrande underjordisk duell!" Meddelelsen kommer fra New York, og det skulle ikke være noen grunn til å tvile på den.

KOMMENTARER:

Krigen i Stillehavet har p. g. a. de alliertes overlegenhet til sjøs og i luften nådd sitt klimaks etskillig før de søkkyndige hadde trodd. Ved en rekke dristige landgangsoperasjoner har amerikanerne brakt krigen inn på livet av Japan, som så å si daglig er utsatt for heftige flyangrep. I Europa måtte de allierte kaste tyskerne tilbake fra de okkuperte områdene før det endelige angrep kunne sette inn. Overfor Japan har de brukt den strategiske framgangsmåte å avskjære det japanske hjemland fra de okkuperte områder.

I fjor sommer rådde det en ganske utbredt pessimisme når det gjaldt varigheten av krigen i Stillehavet. Den japanske våroffensiven hadde berøvet de allierte samtlige flyplasser i China som ble brukt ved bombingene av Japan, og de japanske operasjonene truet ikke bare Tsjungking fra sør og øst, men også oppmarsjveiene for en alliert landoffensiv fra Burma mot China. Samtidig var China inne i en dyptgående politisk krise: Tsjungking-regjeringen ble beskyldt for diktaturtendenser og defeatisme, og det hersket en håpløs mangel på organisasjon og disiplin. I så henseende dannet de kommunistiske styrkene på 1 million mann i nord en unntagelse. Samarbeidet mellom dem og sivilbefolkningen er også langt bedre enn tilfelle er med regjeringstroppene. De brede lag av Chinas befolkning har følt kløften mellom seg og det kinesiske militærdiktatur og finansvelde altfor stor til at innsatsen i krigen kunne bli effektiv. Og for Kuomintang-partiet inn tok kampen en plass som viste at de nasjonale spørsmål ikke overskygger de indre maktspørsmål.

Til trods for de dystre perspektiver som bildet av Chinas indre forhold kunne gi grunn til, har de allierte i løpet av de siste månedene drevet Japan opp i en situasjon som sterkt minner om Tysklands. Og den japanske propagandaen beveger seg langs samme dødslinje som den tyske. Det gjeller å sloss uansett om alle faktorer taler for at det bare fører dypere ned i avgrunnen. Den japanske krigsminister uttalte nylig: "Den definitive seier vil tilfalle der som kjemper til siste mann!"

Allerede i sommer erobret amerikanerne Saipan i Marianene, som har vært den viktigste flyplass i angrepene på Japan. I slutten av oktober landet de på Filippinene, som for største delen er på amerikanske hender nå. Enda pågår imidlertid kampene på hovedøya Luzon, og på den sørligste og nest største øyene, Mindanao, er kampene begynt i den senere tid.

Stilt overfor denne trussel fra de allierte sjø- og luftstridskrefter, la japanerne stor vekt på å sikre sin "transportkorridor" gjennom China til Fransk Indochina og øyene i sør. Denne utvei ville bare være brukbar dersom japanerne hadde kraft nok til å nøytralisere eller helt enkelt okkupere de østkinesiske områder som er avskåret av "korridoren", og der japanerne bare behersker visse strategiske punkter. Erobringen av Filippinene betyr imidlertid at amerikanerne ville kunne åpne en sjøvei inn til den østkinesiske kyst og dermed umiddelbart true "korridoren".

Samtidig med de amerikanske anrep på øyene, har de britiske og kinesiske tropper gått til offensiv i Burma. Burmaveien til China, som japanerne hadde blokkert i 3 år, ble åpnet igjen i januar, og siden da har offensiven pågått i retning av Mandalay ved Irrawaddy-elva. Det kjempes nå inne i byen, og erobringen av den betyr et viktig skritt på veien til en bredere offensiv mot de japanske besittelser i China.

LONDON melder: Fra Sørøya i Finnmark har britiske sjøstridskrefter understøttet av norske tropper befridd befolkningen fra tyskernes umenneskelige behandling. I godt og vel 3 måneder hadde befolkningen bodd i huler og telt og ellers hva tyskerne ikke hadde ødelagt. Mat var det dårlig med og derfor kom at de måtte holde seg så meget som mulig skjult for at tyskerne ikke skulle oppdage dem under sin veritable jakt på mennesker. Det meldes at en gruppe på 6 tyskere og noen nordmenn er ankommet til en svensk vest-kyst havn etter å ha desertert. De bad om å bli internert. I forrige uke ankom en tysk minesveiper til Stomstad, også den hadde desertert.

TIDENS TANKER

Nr. 8. Arg. 1.

4 mars 1945.

KRIGENS SISTE FASE.

Ledende tyske nazister og naziborgere har aldri lagt skjul på at de har til hensikt å la en gerilja og partiskrig under en illegal kampeidelse avløse motstanden etter Tysklands militære sammenbrudd. Det er ingen grunn til å tvile på at disse planer er alvorlig ment. Forberedelser til den nye forberedelse for nazistisk krigsring hvor målet er å gi nazisken "overvintrings"-muligheter i etterkrigstiden, er gjort gjennom lengere tid og med vanlig tysk grundighet. De allierte har også fått erfare et advarslene til de tyskere som måtte samarbeide med fienden ikke har vært tomme ord: nylig ble den allierte innsatte tyske borgermesteren i Aachen myrdet av tre uniformerte tyskere. Det var den første føling verden fikk med den tyske undergrunnsbevegelse, og det blir denne den siste.

Et er imidlertid å se livet av ubeskyttede landsmenn som prøver å gjøre det beste ut av en fortvilet situasjon, noe annet å gjøre effektiv motstand mot de allierte millionærarmeer etter det militære sammenbruddet. Når de allierte har lyktes med invasjon i Normandie, nedkjøringen av Siegfried linjen og Ostvolden, forseringen av Injestr, Djepr og Rhinen., så vil de nok også makte å gjøre ende på noen tusen desperate krigsforbrytere og oppfanatiserte partifeller, hvor de enn måtte søke skjul.

En militære utvikling på vestfrontens østlige avsnitt er også ved å krysse den nazistiske partiskrigsplaner på et vesentlig punkt. Syd-Tyskland som av nazikoryfenene er utsett som det fremtidige motstandssentrumskjerneland, står i fare for å bli isolert av general Pattons 7. panserarmeerådene av vann og matverer som gjennom lengere tid er organisert med geriljakampen for øye, vil sansynligvis falle i Pattons og hans menns hender uten å komme til anvendelse.

Vi oppholder oss såpass lenge ved de tyske partiskrigsplanene, fordi realiseringen og utformingen av disse planene antagelig vil bli avgjørende for hvordan utviklingen av krigens siste fase i vårt land vil arte seg. Så lenge et nazistisk motstandssentrum eksisterer, må en nemlig regne med å ordre vil utgå fra dette sentrum til alle tyske intakte kampeenheter - inklusive styrkene i Norge - og gjøre motstand til siste mann. Det er også en mulighet en må ta i betraktning at dette motstandssentrum, med Hitler og hestab i spissen, vil bli forlagt til vårt land i kampens aller siste fase. Skjer dette, er det sansynlig at troppene vil parere der Führers kampanne hvor utsiktsløs kampen enn måtte fortone sig. Man har fremdeles grunn til tro - så utrolig det enn høres - at Hitlers person - på tross av alle hans skjebesvangre feiltrinn og brutte løfter - enda er det samlede symbol for tysk kampekraft og motstandsånd.

Norgendagens begivenheter ligger imidlertid skjult for oss. Idag vet vi ikke hvordan krigens siste fase vil arte seg - om vårt land vil bli krigskueplass for en siste desperat og meningsløs tysk motstand, eller om de tyske tropper i landet lar sig passivisere på fredelig vis. Vi må imidlertid forberede oss på den værste mulighet - motstand fra enkelte nazistiske desperadegrupper blir iallfall neppe til å undgå - og gjøre alt klart til åpen kamp. Vi vil ikke kjempe denne kampen alene. Våre veltrente styrker i Skottland er klar til innsats. Våre allierte vil forstrække oss med den hjelp og mannskaper og materiell som oppgaven måtte kreve, og vi har også grunn til

å tro at Sverige vil være oss behjelpelig med å drive tyskerne ut av deres siste skanse om vår regjering anmodet det om det.

Til denne siste alvorlige kampen - som vi så inderlig håper å måtte se - må enhver nordmann idag gjøre sine forberedelser. Vi sikter ikke bare de krevende oppgavene som påhviler våre hjemmestyrker. På mange måter må og så den alminnelige mann og kvinne måtte ta del i striden. Vi minner om den allierte overkomandos direktiver hvor enhver landsmann blir pålagt plikt til å gå våre egne og våre allierte trooper til hånd på alle mulige måter. Våpenføre menn som idag ikke er sluttet til hjemmestyrkene, må i kampens time være forberedt på å tre inn i rekkene.

Også til norske husmødre vil tiden som kommer kunne stille større krav noensinne tidligere under oppkupasjonen. Dersom åpen kamp bryter løs i Norge må en ikke regne med regelmessige forsyninger av noen art. Man vil resikere stå uten tilgang på matvarer. Enhver husmor må se på denne mulighet. Det kan være vanskelig å legge noe unda av de snau rasjonene, men det må gjøres.

Det er kanskje krigens største prøvelser vi går i møte. Vår nasjons stolthet og lidaritet og kampvilje, motet og motstandsånden til hver eneste norsk kvinne og mann, vil bli satt på den siste og avgjørende prøve. Prøven vil vi bestå, vi like bra som de andre befrierte landene. Bevisstheten om hva kampen gjelder vil gi oss mot og styrke til å bære de byrdene som måtte bli lagt på oss.

FREDSPROBLEMER OG EFTERKRIGSSPØRSMÅL.

Kvinnen i krig og etterkrig.

Kvinnen får aldri høre så mange vakre ord som under en krig, for mannen i felten symboliserer hun alt han savner, for ham blir hun selve freden. Det er landets husmødre som berger den kommende generasjon gjennom krigens redsler, og det er Røde-Kors-søstrene som hindrer de såredes lidelser. Men under en moderne krig med dens ubegrensede behov for soldater må kvinnene dessuten tre inn i alle yrker etter mennene som drar til fronter, og de utgjør en vesentlig del av arbeidsstokken i krigsindustrien. I denne krig er mobilisering av kvinnen gått enno videre enn under forrige verdenskrig, i stor utstrekning gjør de tjeneste i uniform som kontorpersonale i militæradministrasjoner eller som funksjonærer i luftvernet. Det hører heller ikke til skjeldenheter at kvinnen tar del i krigens med gevær i hånd. De russiske partisaner har vært til krigens sagnhelter. Noen fullstendig oversikt over kvinnenes innsats i motstandsbevegelsen i de okkuperte land kan vi enno ikke få, men de franske kvinner skal få stemmerett som lønn for sitt arbeide, og tallet på arresterte kvinner i alle tyskokkuperte land vidner om at de ikke har spilt noen ubetydelig rolle.

Uten kvinnenes hjelp er det umulig å føre krig idag, og den totale krig skåner ingen. Jødeforfølgelsene har ramt menn og kvinner, gestapo gjør ingen forskjell på mandelige og kvindelige patrioter, og bombene over storbyene respektløst hverken kjønn eller alder. Kvinnen har i sannhet oppnådd en likestilling hun aldri har bedt om. - En urgammel skikk fra en fremmed kultur streifer tanken. I gammel tid var det en lov for indiske krigere å skåne kvinner, bønder og kuer - de som førte slekten videre og skaffet livets opphold for folk. I den kampen på liv og død som raser idag, er alle slike hensyn kastet til side, når det gjelder selve våre elementære menneskerettigheter, selve livsgrunnlaget, kan ikke kvinnene holde sig borte fra kampen, - derfor parti

sankvinner, derfor kvindelige soldater i den underjordiske befrielsesarme. Likevel får vi hate vi aldri kommer så langt i likestilling mellom kjønnene at kvinnene innrulleres i krigsmakten på samme måte som mennene. Den lille fredsgaranti som ligger i at halvbefolkningen normalt står utenfor militærvesenet, skal vi ikke kaste vrak på. Naturen har gitt kvinnen hennes særlige oppgave, og den forlikas i lengden dårlig med krigsinnsats.

En annen ting er at fredslutningen og oppryddingen etter krigen vil by et utall av humanitære oppgaver som kvinnene vil ha særlige forutsetninger for å ta del i. Og her trenger samfundet deres krefter og initiativ. Skal det lykkes å bygge opp et virkelig demokratisk Europa, med harmoni mellom landene og innenfor det enkelte land, må kvinnene trekkes inn i politiken i langt større utstrekning enn før.

En side av kvinnespørsmålet, nemlig omsorgen for barna, vil sikkert bli tatt opp sterkt av befolkningspolitiske grunner. Krigen har vært en blodtappning for alle land, og alle regjeringer vil være interressert i hurtigst mulig å få en sund og tallrik efterslekt i landet. Her må kvinnene være på vakt og sørge for at dette ønsket blir realisert gjennom en sund demokratisk politikk og ikke gjennom de reaksjonære metoder som har vært praktisert i Tyskland og Italia. Barnetrygd, moderne barnehaver, skolebespisning og støtte til arbeidshjelp i barnerike familier må være statens politikk, og ikke å stenge kvinnen ute fra arbeidslivet for å holde henne som avlsdyr i hjemmet.

Forutsetningen for all demokratisk kvinnepolitikk er full likestilling i arbeidslivet. Det må ikke gå denne gangen som etter forrige verdenskrig at kvinnene blir satt på porten når arbeidsløshetskrisen påny setter inn, men det nytter ikke å lukke øynene for de vansker som vil oppstå i forbindelse med demobiliseringen.

Det er klart at kvinnene øyeblikkelig må gå fra de stillingene de har overtatt midlertidig etter menn ved fronten. Vanskeligere blir spørsmålet når det gjelder arbeid som kvinnen ikke direkte har overtatt etter en frontsoldat, men som det nå står rekke av frontsoldater rede til å overta.

Endel av de kvinner som er gått inn i ervervslivet under krigen, vil foretrekke å ofre sig for hjemmet etter fredsslutningen, men det er lite sansynlig at problemet løser sig helt på denne måte, og kvinnene må sikkert regne med å måtte ta en dyst for arbeidsretten. Frontsoldatene må hurtigst mulig i arbeid både av sosiale og rettferdsgrunner, men av samme grunner bør heller ikke kvinnene skyves ut av de stillinger de har kvalifikasjoner for å fylle. En kommer sikkert langt med en foreløbig nedskjæring av arbeidstiden - halvdagsposter for gifte kvinner har enno vært et ønskemål for mange.

Problemet om fordeling av arbeidskraften må sees under ett som det store samfundsproblem det er, og kvinnene må forlange at deres krav på arbeid blir innpasset i samfundsøkonomen like fullt som mennenes. Med en fornuftig administrasjon må det være mere enn nok arbeide til alle i det kriegsherjede Europa. Et ufravikelig krav må det være (et krav som slutt ikke har vært fylt hittil) at det blir tatt kvinner med i alle utvalg som planlegger gjenreisningsarbeidet. Og kvinnene skal ikke - som det ofte er tilfellet - bare ha en representant til pynt i disse utvalgene, men de skal ha en så fylldig representasjon at de virkelig kan gjøre sig gjeldene. - Enten det gjelder barneforsorg, boligbygging, industrireising eller fordeligg av arbeidskraften, har kvinnene sine særlige interesser å vareta og sine særlige bidrag til løsningen av oppgavene. Samfundet har ikke råd til å undvære deres arbeid i de trange tidene som ligger foran oss.

POLITIKERNE VENDER HJEM.

Den kjente historiker og journalist Stephen King-Hall, har skrevet en artikkel i Observer om hva som kunde ha hendt hvis England hadde blitt okkupert av tyskerne i 1940. Han beskriver Englands befrielse på følgende måte:

"I 1946 ble England invadert av den kolossale amerikanske armada, som hadde erobret Irland allerede i 1945. Hele Storbritannia ble hurtig rensket for nazister. Chamberlain-regjeringen vendte tilbake fra Ottawa. Det gamle parlament trådte sammen for første gang siden den minneverdige dag i 1942 da Hitler hadde sittet i Speakerens stol og mr. James Maxton var blitt skutt ned etter et forsøk på å slå hodet i stykker på der Führer med hammeren. Rundt omkring på benkene så man de overlevende representanter for den engelske motstandsbevegelse. Aneurin Bevan som fremdeles var merket av nazisternes tortur (han var blitt fanget etter et misslykket forsøk på å redde Churchill ut av dødscellen i Brixton fengsel) var kommet direkte fra de walisiske fjell. Motstandsbevegelsens la Passionaria, Megan Lloyd George satt side om side med den aldrende lord Winterton som i tre år hadde organisert og ledet motstandsbevegelsen blandt Londons ruiner. Etter en tale av Chamberlain som fremhevet nødvendigheten av å bevare ro og orden så budgettet kunde balanseres og pun- det stabiliseres, reiste lord Winterton sig for å tale for motstandsbevegelsen han ble hilst med ville tilrop og en serlig begeistret frihetskjemper oppe på galleriet fyrte sin pistol mot loftet. Av Wintertons tale siterer vi: "Chamberlain har tilbragt de siste fem år i Ottawa og Washington. Vi har ofte lyttet til hans stemme i radioen. Det var sannelig en stemme som kom fra en annen verden. Jeg tillater mig å konstatere at premierministeren er litt ute av kontakt med den offentlige mening. (Bråkaktig tilrop og skudd fra galleriet.) Vi må betro vårt lands fremtid til nye menn, friske på kropp og sjel."

Begivenhetene i underhuset ble den neste dag kommentert i en leder i New York Times: "De urolige scener som fant sted i Underhuset i går da regjeringen meddelte at motstandsbevegelsen vilde bli oppløst og at dens leder vilde bli utnevnt til generaldirektør for postvesenet, er et tydelig eksempel på hvorledes selv det britiske parlamentariske demokrati kan miste sin realitetssans. Det amerikanske demokrati vil bifalle den amerikanske øverstkommanderendes beslutning om å sende en panserdivisjon til London for å oppretteholde ro og orden i hovedstaden."

RADIKALT VALG I FINNLAND.

Nøyaktig et halvt år etter våpenstillstanden gikk det finske folket til riksdagsvalg. Det er det første frie alminnelige valg som er blitt holdt i noe krigførende land siden krigen brøt ut, og dets resultat har derfor krav på stor interesse, ikke bare fordi det er bestemmende for Finnlands fremtid, men også fordi det gir visse holdepunkter for å bedømme den allminnelige politiske utvikling etter krigen. Valget ga en bekreftelse på den radikaliseringsprosessen som alle land som er kommet ut av krigen, har gjennomgått, enten de er allierte eller "fiendeland". Den finske riksdagen har fått et sosialistisk flertall, og venstreorienteringen innen arbeiderbevegelsen er kommet klart til uttrykk.

To spørsmål har vært dominerende i finsk politikk siden våpenstillstanden, og begge spillte en avgjørende rolle i agitasjonen foran valget: holdningen til Sovjetsamveldet og oppgjøret med de som har vært ansvarlige for den pro-nazistiske politikken. Det var disse stridsspørsmål som gjorde at regjeringen Castren, som støttet sig på det russlandsfiendtlige samlingsparti,

og agrarpartiet, temmelig snart ble avløst av regjeringen Paasikivi, som bl.a. tokte 7 av styremedlemmene i "Samfundet Finland-Sovjetunionen". Og det var holdningen til de samme spørsmål som slo dypt spor i det sosialdemokratiske partiet.

Striden innen sosialdemokratiet kan forenkles til formelen: For eller i mot Tanner. Tanner betraktes med rette som en av de politiske hovedansvarlige for den kurs Finland slå inn på, og oppgjøret med ham har derfor betydd et oppgjør med hele den vanvittige politikken den finske regjering har ført. Det kan synes underlig at Tanner fremdeles har en ganske sterk posisjon i finsk arbeiderbevegelse. Forklaringen ligger dels i at hans stilling rent tradisjonsmessig er sterk - bl. a. fordi han spilte en ledende rolle i kampen mot lappo-facismen, og dels i at han så fullstendig har behersket partiapparatet.

Opposisjonen mot Tanner-retningen var sterk allerede lenge før våpenstillstanden, men det hersket delte meningen innen partiet om hvor langt man skulde gå i retning av å ta sjansen på et brudd. "Sekslingene" - de seks sosialdemokratiske riksdagsmenn som ble ekskludert av partiet i 1940 og som året etter ble fengslet, innledet samarbeid med det nykonstituerte kommunistiske partiet. Innen det sosialdemokratiske partiet fantes det en gruppe omkring rådmann Keto som i lang tid hadde bekjempet Tanner-politikken, men opposisjonen fikk først virkelig tyngde da landsorganisasjonens formann Vuori, visestatsminister Kekkonen og "agerholm" sluttet sig til den. Opposisjonen gikk inn for at "sekslingene" skulde gjenntas i partiet uten betingelser, men på landsmøtet i november kunne det ikke oppnås flertall for dette. "Sekslingene" gikk så sammen med kommunistene i det såkalte folkedemokratiske forbundet, med den unge riksdagsmann Cay Sundström som leder. Folke-demokratene har to medlemmer av regjeringen: "sekslingen" halo som finansminister og kommunisten Leino. Deres valgprogram går inn for at regjeringen definitivt skal fjerne alle fascistiske elementer i administrasjonen av selskapenes og storgodseierens landområder. Arbeidernes reallønn skal heves til førkrignivå, og alle unntakslover skal oppheves.

Det så lenge ut som sosialdemokratiet skulde undgå splittelse, iallfall til over valget, men i motten av februar besluttet partirådet å ekskludere de mest fremtredende sosialdemokrater som hadde inngått valgforbund med folke-demokratene. Eksklusjonen rammet bl.a. visestatsminister Kekkonen, viseutenriksminister Sveto og rådmann Keto, mens Vuori gikk ut av partistyret. Vensteregjeringen hadde dermed fått en betydelig forsterkning, men valgresultatet var likevel oppsiktsvekkende, da folke-demokratene, bortsett fra deres eget organ Vaapa Sana - (Det frie ord) hadde fått publikasjoner, og Folkets Hus' lokaler ikke ble leid ut til deres valgagitasjon.

Av de andre partiene i Finland er det iptet - kanskje Svenska Folkpartiet undtatt - som kan fralægge sig medansvaret i den politikk som er ført under og etter krigen. Samlingspartiet (høyre) har alltid vært russlandsfiendtlig og reaksjonært, og agrarere er som helhet nesten like kompromittert som høyrepartiet. Framskrittspartiet bærer mindre ansvar for den politikken som er ført, men mye skyldes det partiets begrensede parlamentariske basis.

Efter valgene i Finland blir partistillingen i riksdagen slik:

Sosialdemokratene	53	(1939 : 85)
Folke-demokratene	49	(1939 : 0)
Agrarpartiet	47	(1939 : 56)
Samlingspartiet	28	(1939 : 25)
Svenska Folkpartiet	16	(1939 : 18)
Framskrittspartiet	7	(1939 : 6)
I.K.L. (Lappo) Forbudt		(1939 : 8)
Småbrukerne	2	(1939 : 2)

Fremdeles hevder alltså sosialdemokratiet sig som riksdagens største parti, når dertil kommer folkedemokratiet 49 mandater, viser dette tydelig at en stor prosent av de 7 00 000 nye velgere (stemmerettsalderen er satt ned fra 24 til 21 år) ser garantien for Finnlands fremtid i at det blir ført en radikal politikk. Agrarpartiets tilbakegang var ventet, og Samkingspartiets ubetydelige fremgang er forklarlig på bakgrunn av at I.K.L.-stemmene for en alt overveiende del er gått til dette partiet. Svenska Folkpartiet er gått litt tilbake, visstnok fordi det er gått rykte om at regjeringen hadde til hensikt å bytte ut Porkala-området mot visse deler av Åland, noe som på Åland førte til en hjemmesittermentalitet. Mange hadde ventet at Framskrittspartiet skulde øke sitt mandattall fordi mange velgere derigjennom vilde demonstrere sin interesse for vestmaktene. Det ble ikke tilfelle.

Valgene i Finland innebærer en orientering mot Sovjetsamveldet, og det er åpnet muligheter for et helt nytt tillitsforhold mellom de to land. På det sosiale og økonomiske område vil man uten tvil få oppleve store forandringer - en uomgjengelig forutsetning for at Finland skal kunne løse de enorme vanskeligheter som krigsgjelden, demobiliseringen, folkeforflytningen og varemangelen har skapt.

KOMMENTARER:

Det tredje rikets totale sammenbrudd er et spørsmål om ganske få uker. Når vi tidligere har ment vi hadde seiren i hendene, har det ofte vist sig etterpå at vår optimisme bygget på for tynt grunnlag: et tysk nederlag på en av frontene, et svakhetstegn et eller annet sted - enten det nå gjaldt oljeforsyninger, transportvesenet eller virkningen av bombingene på befolkningen fikk oss til å tro at den tyske hær var sammenbruddet nær. Utviklingen har vist at slike formodninger, som gjerne hadde erfaringer fra forrige krig som grunnlag, ikke har holdt stikk. For den skal vi generøst gi Hitler rett at de menn som innen Tysklands civile og militære liv for lenge siden innså at krigen var tapt, fikk ingen muligheter for å gjøre sig gjeldende. Forhandlinger var utelukkert, og så ble det bare en vei tilbake - den som nå tilbakelegges i rask tempo: å erobre et på forhånd sterkt ødelagt land bit for bit og opprette militærforvaltning i de besatte områder.

Av meldinger som er kommet i løpet av påsken skulde følgende oversikt gi et bilde av situasjonen: Ruhr-distriktet avskåret fra det øvrige Tyskland. Den 1. am. arme nordfra og den 9. am. arme sørfra har fått kontakt med hverandre ved Lippstadt. Moders armegruppe i Ruhr er den største gruppe av t. soldater som nå finnes i T., og den allierte overkom. fremhever at det vil ta tid å nedkjempe den i ruinbyene, men at dette ikke vil hindre den fortsatte erobring av T. Ruhr var det siste store industridistrikt t. hadde tilbake etter tapet av Saar og Schlesia. Holland. 1. kan. arme har begynt angrep mellom Arnhem og Nijmegen. 2. br. arme rykket raskt nordover det westfalske sletteland. "Mange større byer n. for Ruhr erobret. Bl.a. Münster, som ifølge en enkelt kilde er erobret eller omgitt". Gatekamper i Kassel. 1. am. arme trengt inn i byen 3. am. arme kjemper like sør for byen. 7. arme trengt inn i byen Fulda og gått over elva ved samme navn og står 12 km. fra Eisenach, Heidelberg v. Neckar erobret. 1. franske arme har avskåret autostradaen Frankfurt-Karlsruhe. På 7 dager har de allierte tatt 140 000 fanger på vestfronten. Den røde hær rykker frem mot Wien. Kamper foregår på begge sider av Neusiedler-sjøen. Russ. har tatt Sopron og rykket inn i Wiener Neustadt. R. står 40 km. fra W. og 20 km. fra Bratislava. Lenger sør rykker de frem mot Grag. Sør for Balaton-sjø står russ. like utenfor den ung. by Nagykanizsa. - Landgangen på hovedøya i Rinkingruppen, am. største operasjon i Stillehavet. 1400 skip og 1500 fly deltok. Landgangen foregikk uten tap av skip eller mann. Am. har et 5 km. dypt fotfeste og har erobret 2 av de 5 flyplasser på øya. Man mener at den jap. garnison teller 60-80 000 mann.

TIDENS TANKER

Nr. 10. Arg. 1.

26 april -45.

De skyldige - og de medskyldige.

For noe over 20 år siden ble grunnen lagt til det tredje rike. Det var noen ganske få menn - slike som verdenskrigen hadde gjort til hevnjerrige fanatikere som unnfanget ideen. I sine hovedtrekk var programmet enkelt: det skulle skapes en sterk tysk militærstat som var i stand til å ta revansj; den skulle ha en massebasis i folket, og til det formål ble det laget et uklart og selvmotsigende sosialt program som kunne vinne tilslutning blant forskjellige samfunnsklasser. Opprustningen, ideen om et stort tysk livsrom og den "anti-marxistiske" livsanskuelse, som bl.a. innebar opphevelsen av fagforeningene, tiltalte de storindustrielle og junkerne; ideen om en fører var for småborger-skapet en vei ut av økonomisk elendighet og sosial deklassering; for millioner av arbeidsløse betydde opprustningen en redning fra den nakne sult; forkomne individer gikk inn i S.A. for at deres forbryttermentalitet fritt kunne få utfolde seg; og for offiserskassen var den smellende militærmusikken liflige toner, samtidig som den fikk hjertet til å svulme i mungen en menig tysker rundt om på økneipene. -

Det er ikke lenger aktuelt å bringe dette programmet på tale. Det tredje rike er i ferd med å gå under, akkurat som de to foregående har gjort det før. Og fra å være et masseparti er bevegelsen igjen i ferd med å bli redusert til en del fanatikere. Ikke for ingenting kretser Hitlers tanker stadig om de første kampene.

Fanatikere er blitt flere under den nasjonalsosialistiske oppdragelsesmetode. Det er atskillige av dem i Tyskland som enda går i døden i troen på Hitler og et nytt hemmelig våpen. Det skal ikke slå oss med forundring.

Det slår oss heller ikke med forundring at en del hjemlige naziter er blitt fanatikere. Deres skjebne er blitt så fast knyttet til de tyske nazisters at det ikke fins vei tilbake. Helt bevisst gjør de det tyske rikets undergang til sin egen undergang, og en del av dem vil sikkert finne det skjønt å dele den siste skjebne med flere ledende tyske nazister og begå selvmord.

For alle dem innen N.S. - og det er de fleste - som i sin naivitet ikke har forstått at det bar den veien, er det på tide å stanse opp og se seg om. Det tredje rikets undergang er snart fullbyrdet. Her oppe kan tyskerne høyt regnet herske 3 til 4 måneder til, uansett hva slags motstand de vil prestere. Alle veier ut av landet er stengt, og i tilfelle noen av våre hjemlige nazister skulle klare å redde seg over til Sverige, vil de bli utlevert. Noen mulighet for å holde seg skjult i landet fins ikke, fordi de mangler enhver støtte i befolkningen. Det fins heller ingen mulighet for å gjøre slik som en skare med tyske nazister gjør under kaoset i Tyskland, nemlig å skifte identitet og oppholdssted. Vi er ikke flere her i landet enn at vi vil finne igjen alle dem som har utmerket seg i denne tiden. De er fanger i sitt eget land. Hver eneste nazist som er i live ved krigens slutt, vil måtte stå til regnskap for sine handlinger. Det er ingen bagatall å opprettholde medlemskap i N.S. idag og derved gjøre seg til medskyldig i den vanvittige ødeleggelsen og den bestialske terroren som de tyske nazister har slått inn på. Motivet for innmeldelsen i N.S. kan ha vært forskjellig. Men nå da alle som ikke er blinde av fanatisme, ser hvor det bærer hen, fins det ingen undskyldning for å gå tyskerne til hende.

Spesielt vil vi i denne sammenheng advare de statspolitifolk og folk fra hirdens bedriftavern som i den siste timen lager klappjakt på 18års jenter for å få dem inn i A.T. og som bistår sine tyske herrer i rassiaer for å bringe patrioter i Gestapos klør. Om de som på denne måten blir innbrakt, blir mishandlet eller kanskje henrettet, er de norske nazister i høyeste grad medansvarlige. Vi vet at det er mange nazister ute på bygdene som har latt seg slepe hit inn fordi de ikke turde å nekte; men det skal disse folkene huske at ingen demokratisk lemfelddighet eller falsk humanisme vil stille seg hindrende i veien for at de får sin straff allerede før de bladene som nå springer ut, faller av